

Førsteutkast

Valgprogram for Bergen SV 2027 - 2031

Skoler og barnehager foreslås nedlagt. Tjenestene til personer med utviklingshemming rases. Miljø og natur nedprioriteres. Kulturen kuttet. Kutt i bostøtte og sosialhjelp. Mennesker på flukt utestenges. Det er ikke noen naturkatastrofe som har truffet kommuneøkonomien i byen vår, men en iskald og usosial høyrepolitikk. Høyre-byrådet fører en bevisst og korttenkt økonomisk politikk som har dramatiske konsekvenser for kommunens tjenestetilbud. Byrådet kutter fordi de vil, ikke fordi de må. Valg som skaper utrygghet både for de som mottar tjenestene, blant kommunens egne ansatte, og hos innbyggerne generelt.

I dag er Bergen en by med store ulikheter, hvor mange lever i fattigdom, mens noen få er veldig rike.

Høyresiden velger for eksempel å ikke øke eiendomsskatten. Det er uforståelig. Med SVs modell for en mer rettferdig og omfordelende eiendomsskatt ville bergenserne hatt over 300 millioner kroner mer til å finansiere vår felles velferd.

Det kunne vi brukt på flere offentlige barnehager med økt bemanning, få flere lærere i skolen, styrke dagsenter og aktivitetssentre, gi en tryggere bosituasjon for mottakere av bostøtten, satset på kunst og kultur som en samlande kraft i befolkningen.

En grønnere og mer rettferdig by. En by det skal være trygt å vokse opp i. En by uten høyresidens uro og økonomiske eksperimenter, og for en kommune som fungerer.

SV ønsker en by med sterke fellesskap og små forskjeller. Der ressursene styres på en demokratisk måte. Vi vil ha en by med frisk luft og grønne byrom, hvor natur blir bevart og kollektivtransport alltid er et reelt alternativ, til det beste for menneskene, dyrene og planeten. Vi vil at Bergen skal være atomvåpenfri sone og en trygg havn for mennesker på flukt.

Bergen er en menneskerettighetsby. Det er per i dag bare 12 byer i Europa som har erklært seg som menneskerettighetsby, og det gir Bergen et særlig ansvar. Å være en menneskerettighetsby innebærer at Bergen, mer enn andre byer, skal gå foran og beskytte menneskerettighetene og folkeretten og vise internasjonal solidaritet. Dette gjøres ved å legge disse prinsippene til grunn for all politikktutforming og for kommunen sin virksomhet. Ved å handle lokalt skal vi gjøre en forskjell internasjonalt.

Vi vil ha et likestilt samfunn der ingen blir diskriminert på grunn av kjønn, hudfarge, religion, seksuell orientering eller kjønnsuttrykk. Vi skal ta kampen mot den voksende høyreekstremismen og fascismen. Slik at Bergen blir en by hvor vi sammen kan leve gode, trygge og verdige liv.

Kampen står nå, mellom rett og galt, mellom klokt og uklokt. Mellom spirende grønt, og asfaltgrått. Mellom fattig og rik, mellom de som har og de som ikke har. Mellom de som hører til, og de som skulle ønske de fikk lov å høre til.

For et sterkt fellesskap i Bergen. Stem SV!

38 Innholdsfortegnelse

39	Innholdsfortegnelse.....	2
40	En rød by med sterke felleskap.....	5
41	Fra pengemakt til folkemakt.....	5
42	En by uten fattigdom	5
43	Et sterkere lokaldemokrati	7
44	En by i beredskap.....	8
45	Oppvekst, læring og fellesskap	10
46	Barnehage.....	10
47	Skole	11
48	Skolefritidsordning (SFO)	12
49	Studentbyen Bergen	13
50	Læring hele livet	14
51	Helse og velferd i ulike livsfaser.....	15
52	En helsefremmende by.....	15
53	Psykisk helse	16
54	Kvinnehelse.....	17
55	Barnevern	18
56	En god eldreomsorg.....	19
57	Tjenester for personer med utviklingshemming	21
58	Rusomsorg	23
59	En grønn by i utvikling	26
60	Klimakamp er også klassekamp	26
61	En by som tåler klimaendringene	27
62	Ta vare på naturen.....	28
63	Frisk luft	29
64	Til kamp mot plastforurensing.....	30
65	Demokratisk byutvikling	31
66	Kulturminner og arkitektur	32
67	Samferdsel	34
68	Bane til alle bydeler	34
69	Folk framfor biler	35

70	Økt trafiksikkerhet	36
71	Sykkelbyen	37
72	Buss og tog	39
73	Grønn omstilling og sirkulær økonomi	40
74	Redusert forbruk og mer gjenbruk	40
75	Energi - bruke mindre og leve mer	41
76	Et levende og grønt næringsliv	42
77	Bærekraftig reisemål	43
78	Hjem ikke marked	45
79	En ny retning for boligpolitikken	45
80	Alternativet til boligmarkedet	46
81	Kontroll på kortidsutleie	47
82	Gode kommunale boliger	48
83	Naboskap og dugnad	49
84	De gode nabolagene	49
85	Gode møteplasser vi skaper sammen	50
86	En kreativ og aktiv by	52
87	Kunst og kultur - noe å leve for	52
88	Kultur og fritidstilbud for alle barn og unge	53
89	Idrettsbyen Bergen	54
90	Aktivt friluftsliv	55
91	Et trygt og rettferdig arbeidsliv	57
92	Profittfri velferd	57
93	Et arbeidsliv uten sosial dumping	57
94	Kommunen som arbeidsgiver	59
95	Et inkluderende arbeidsliv	60
96	Tillitsreform	61
97	En trygg by for alle	63
98	En antirasistisk by	63
99	Feministisk by	64
100	Skeiv frigjøring	65
101	Funksjonsvariasjon	67
102	Kriminalitetsforebygging	69

103	Fred, internasjonal solidaritet, og digital suverenitet.....	70
104	Fredsbyen Bergen	70
105	Etisk handel.....	70
106	Mennesker på flukt.....	71
107	KI - Digital suverenitet	72
108	Bydelene	74
109	Arna	74
110	Bergenhus	74
111	Fana og Ytrebygda	75
112	Fyllingsdalen	75
113	Laksevåg og Loddefjord	76
114	Årstad.....	76
115	Åsane	77
116		
117		

En rød by med sterke felleskap

Fra pengemakt til folkemakt

Skatt bidrar til å finansiere velferdstjenestene våre, sørger for omfordeling og mindre ulikhet. SV mener at de som har mest, også må bidra mest. Høyresiden velger for eksempel å ikke øke eiendomsskatten, som er et paradoks. Eiendomsskatt er det viktigste verktøyet kommunen har for omfordeling, og bidrar også til å finansiere utvikling av velferden. En velferd vi mener skal være i kommunal egenregi. Privatisering og konkurranseutsetting gjør at folkevalgte og innbyggere mister kontroll og oversikt, samtidig som avgjørende samfunnsområder overlates i private hender. Privat drift gjør at fellesskapet mister innsyn i hvordan virksomheten drives. Dette er udemokratisk. Tjenester som allerede er konkurranseutsatt, outsourcet eller privatisert må tas tilbake og drives i offentlig egenregi. SV vil ikke la pengemakten styre over det som bør være våre felles ressurser, og mest sentrale samfunnsoppgaver. SV sier nei til konkurranseutsetting, privatisering, og salg av offentlige eierandeler i naturressurser og infrastruktur.

SV vil:

- innføre en mer solidarisk og omfordelende eiendomsskatt som gir kommunen økte inntekter, hvor både bunnfradraget og promillesatsen økes.
- ha økt promillesats og høyere skatt på næringseiendom.
- gjøre det mulig å innføre progressiv kommunal eiendomsskatt for å styrke fordelingseffekten.
- gå imot konkurranseutsetting og privatisering av kommunale oppgaver og tjenester.
- si nei til salg av offentlige eierandeler i naturressurser og infrastruktur.
- ta tidligere konkurranseutsatte og privatiserte tjenester tilbake til offentlig drift.

En by uten fattigdom

SV vil systematisk bekjempe forskjeller i makt og rikdom. Dette er den beste motgiften mot fattigdom og ekskludering, og noe av det viktigste vi kan gjøre for å skape et rettferdig samfunn med sterkere fellesskap. Bergen kommune skal gjøre mye for å bedre situasjonen for fattige, og andre som sliter økonomisk. Ved å styrke den kommunale bostøtten, utvide den til å inkludere leietakere i det private markedet, og arbeide for at den statlige bostøtten også økes, kan man ta grep. Slik skal Bergen være en by der mennesker som kommer i krise og store vanskeligheter, får den hjelpen de trenger. For ingen kriser blir mindre av at den som rammes blir fattigere. Barn som vokser opp i fattigdom har dårligere livssjanser enn andre barn, deltar i færre aktiviteter og har større risiko for å falle ut av videregående opplæring. Barn som vokser opp i fattigdom har flere helseplager, og får dårligere helse og livskvalitet også som voksne. Denne risikoen har vi ikke råd til å ta som samfunn.

154

155 SV har økt sosialhjelpssatsene i Bergen, og dette arbeidet skal fortsette. Målet må være at
156 ingen skal måtte leve på en mindre inntekt enn Forbruksforskningsinstituttet (SIFO) sine
157 beregninger for et husholdningsbudsjett med et nøkternt forbruksnivå. Parallelt må ulike
158 kommunale tilbud styrkes og utvides slik at flere kan få hjelpen og aktiviteten de trenger. Alle
159 mennesker skal behandles med respekt i møtet med offentlige tjenester, og tjenesteyterne
160 sikres gode arbeidsvilkår slik at de er i stand til å gi folk som sliter den hjelpen de trenger. På
161 denne måten kan vi sikre at Bergen blir en god by å leve i for alle.

162 **SV vil:**

- 163 • øke sosialhjelpen til et nivå det går an å leve av i Bergen. Satsene skal økes til et nivå
164 som er i tråd med SIFOs referansebudsjett, og de skal indeksreguleres årlig.
- 165 • videreføre ordningen der barnetrygd, kontantstøtte, barnebidrag og barns egen inntekt
166 holdes utenfor beregningen av sosialhjelp. Ekstraordinære utbetalinger, som for
167 eksempel strømstøtte, skal heller ikke føre til reduksjon i ordinære ytelser.
- 168 • styrke og utvide den kommunale bostøtten, slik at den dekker en større del av
169 husleien og når flere som i dag faller utenfor.
- 170 • videreføre og videreutvikle dagens områdesatsinger i levekårsutsatte områder.
- 171 • fortsette å prioritere levekårsutsatte områder ved lokalisering av nye kulturtilbud,
172 idrettstilbud og andre store satsinger.
- 173 • utvide og styrke ordningen med aktivitetskort, slik at flere barn og unge tar ordningen i
174 bruk.
- 175 • utarbeide en helhetlig handlingsplan for å forebygge og bekjempe fattigdom i familier i
176 kommunen.
- 177 • etablere en koordinatorfunksjon i kommunen med ansvar for helhetlig arbeid mot
178 fattigdom i familier.
- 179 • gi ungdom som mottar sosialhjelp rett til relevant og kvalifiserende aktivitet som
180 styrker muligheten for arbeid eller utdanning innen tre måneder.
- 181 • innføre en bemanningsnorm i sosialtjenesten som sikrer at ansatte har tilstrekkelig tid
182 til helhetlig og individuell oppfølging.
- 183 • styrke andelen ansatte med sosialfaglig kompetanse i NAV.
- 184 • styrke lokalkontorene i NAV med tilstrekkelige ressurser og riktig kompetanse for å
185 kunne gi helhetlig oppfølging av lavinntektsfamilier og hjelpe arbeidssøkende inn i
186 varig arbeid.
- 187 • etablere et tilbud om systematisk økonomisk rådgivning i kombinasjon med
188 gjeldsrådgivning, samt åpne for universell tilgang til økonomisk rådgivning for alle.

- utarbeide veiledende månedsbudsjetter for sosialhjelpsmottakere for å styrke deres økonomiske autonomi og mulighet til å planlegge eget budsjett over tid.
- styrke KVP (kvalifiseringsprogrammet), redusere ventetiden og gi alle som er kvalifisert, tilbud om å delta.
- utvide satsingen på tiltaket Jobbsjansen, som bidrar til å kvalifisere innvandrerkvinner for arbeid eller utdanning.
- styrke og utvide satsingen på ambulerende miljøarbeiderteam, som DUE (Der Ungdom Er), og sikre at inntaket til slike tilbud baseres på sosialfaglige kriterier.
- sørge for at deltakelse i frivillig arbeid eller arbeidsrettede tiltak ikke fører til trekk i sosialhjelp.

Et sterkere lokaldemokrati

SV ønsker et reelt lokaldemokrati på bydelsnivå. Mange beslutninger som i dag fattes av bystyret, bør heller fattes av bydelssstyrer som er direkte valgt av folk som bor i bydelen. Dette vil sikre en bedre maktbalanse mellom ulike deler av byen, og samtidig gjøre veien kortere til de folkevalgte. Bydelsstyrene må ha meningsfulle oppgaver og kunne vedta egne budsjetter. Innenfor budsjetterammene må bydelsstyrene ha fullmakt til å beslutte prioriteringer i bydelens velferdstilbud, og de må kunne avgjøre arealplanlegging og klagesaker avgrenset til bydelen. Saker som gjelder hele byen eller flere bydeler bør avgjøres av bystyret etter at bydelsstyrene har kommet med sine uttalelser. Slik kan vi utvikle et reelt lokaldemokrati i Bergen.

SV vil:

- redusere lønnen til byråder og politikere.
- jevne ut maktbalansen mellom byråd og bystyre ved å styrke ressursene til bystyret og begrense byrådets fullmakter til å fatte beslutninger uten å involvere bystyret.
- innføre stemmerett for 16-åringer i lokalvalg, slik at flere innbyggere får demokratisk innflytelse.
- etablere bydelssstyrer med direktevalg. Bydelsstyrene skal ha egne budsjetter og mulighet til å avgjøre lokale prioriteringer i byggesaker, velferds- og arealpolitikk.
- styrke ordningen med innbyggerinitiativ ved å gi forslagsstillere talerett i bystyret og tilgang til faglig bistand for videreutvikling og kostnadsberegning av forslag.
- at innbyggere i levekårsutsatte områder aktivt skal medvirke og involveres når det planlegges endringer i lokalmiljøet.
- innføre åpen time i bydelsstyrenes møter, slik at innbyggerne i bydelen kan fremme sine saker og synspunkter.

- 223 • avsette en andel av kommunens investeringsbudsjett til nærmiljøtiltak der
- 224 prioriteringene avgjøres direkte av innbyggerne.
- 225 • samle inn forslag til nærmiljøtiltak fra innbyggerne ved å opprette lokale idébanker for
- 226 alle ungdomsskolekretser.
- 227 • tegnspråk- og skriveolke bystyremøtene.
- 228 • opprette en kommunal nettside som er innbyggervennlig, blant annet en
- 229 solidaritetsportal som viser en samlet oversikt over tjenester og rettigheter på en
- 230 tilgjengelig måte.

231

232 En by i beredskap

233 Bergen SV har som mål at Bergen skal være en trygg by for alle. Samfunnssikkerhet og
 234 beredskapsarbeid er en sentral del av dette ansvaret. I dag står vi overfor en rekke
 235 utfordringer. Klimaendringer, krig og pandemi har gjort oss mer bevisste enn før på
 236 betydningen av god beredskap. Selvforsyning er stadig mer aktuelt. Urbant landbruk kan
 237 være med på å øke selvforsyningsgraden, og SV vil stimulere til mer kortreist matproduksjon
 238 og sikre det økologiske kretsløpet.

239 Samfunnssikkerhet handler om å verne samfunnet mot hendelser som truer våre
 240 grunnleggende verdier og samfunnsfunksjoner, og setter liv og helse i fare.
 241 Koronapandemien har for eksempel avdekket at vi har en sårbarhet knyttet til
 242 helseberedskapen når det gjelder sykdomsbyrde og tilgang til informasjon for
 243 minoritetsgrupper. Kommunen skal ivareta befolkningens sikkerhet og trygghet. Derfor er det
 244 viktig å sikre nok ressurser til å gjennomføre nødvendige beredskaps- og sikkerhetstiltak.

245 SV vil:

- 246 • sikre at det er god kapasitet og tilstrekkelige midler til beredskap og
- 247 beredskapsøvelser i Bergen kommune.
- 248 • ha beredskapsplaner for sannsynlige scenarioer knyttet til blant annet pandemier,
- 249 terrorhendelser, krig og konsekvenser av klimaendringer. Beredskapsplanene må
- 250 utarbeides i tett samarbeid med ulike minoritetsgrupper.
- 251 • sikre god informasjonssikkerhet, herunder personvern og digital sikkerhet, for å
- 252 beskytte kommunens verdier og hindre angrep. Opplæringen av ansatte må styrkes
- 253 som en del av dette.
- 254 • etablere digital suverenitet innenfor et nasjonalt og europeisk rammeverk, og ikke
- 255 overlate vår digitale grunnmur til utenlandske selskaper og fremmede staters politiske
- 256 interesser.
- 257 • styrke og utvikle sikkerheten i vannforsyningen, og redusere vannsvinn.
- 258 • redusere energisløsing gjennom målrettede energieffektiviseringstiltak.

- 259 • sikre enkel tilgang til informasjon om alle byens private og offentlige tilfluktsrom, og
260 etablere en bydelsoversikt med informasjon om forebygging, beredskap, varsling,
261 sikkerhetsråd før, under og etter kriser, samt nyttige adresser og lenker.
- 262 • at alle tilfluktsrom i Bergen kommune skal være universelt utformet og klare til bruk.
- 263 • ta initiativ overfor nasjonale myndigheter for å sikre økonomisk støtte til innkjøp av
264 egenberedskapslager for husholdninger i nærheten av Haakonsværn og for økonomisk
265 vanskeligstilte i hele kommunen.
- 266 • styrke frivilligheten i Bergen, som gjør en viktig innsats for både samfunnssikkerhet og
267 beredskap.
- 268 • at omdisponering av landbruksareal til andre formål som grunnregel ikke skal skje.
269 Areal som ikke lenger er i bruk til landbruk, men som har kvaliteter som
270 produksjonsareal, skal kartlegges og sikres mot omdisponering.
- 271 • legge til rette for urbant landbruk over hele byen. Det må arbeides for å bevare og
272 videreutvikle eksisterende arealer og nye arealer for urbant landbruk.
- 273 • arbeide for at det etableres nasjonalt kornlager i Bergen eller nærområdet.

Oppvekst, læring og fellesskap

Barnehage

Barnehagen er en viktig fellesskapsarena for de minste barna og legger grunnlaget for videre læringsløp. SV ønsker at barnehagen skal være gratis for alle barn og at alle skattepenger i form av statstilskudd og egenandeler skal brukes på drift av kommunale barnehager, ikke til profitt for private og kommersielle barnehager.

Alle skal ha rett på barnehageplass i sin nærbarnehage, da har man førsterett til barnehageplass innenfor sin skolekrets, eller nærmeste skolekrets. Dette gir et bedre samarbeid mellom barnehagen og skolen, og kan forenkle hverdagslogistikken for småbarnsfamiliene. For å sikre nærbarnehageprinsippet må vi unngå nedleggelser slik at alle skolekretser faktisk har nok barnehageplasser.

Barnehagene skal gi et godt pedagogisk og sosialt tilbud. De ansatte er betydningsfulle omsorgsutøvere i samspill med de foresatte. Det må være nok personale med nødvendig teoretisk og praktisk kunnskap. De pedagogiske ledere må ha tid og ressurser til å både planlegge og iverksette det pedagogiske arbeidet.

SV vil:

- gradvis redusere foreldrebetalingen på vei mot gratis barnehage.
- øke bemanningen i barnehagene, bemanningsnormen skal gjelde for hele åpningstiden.
- ha gratis og sunn mat i barnehagen.
- at alle barn har rett til barnehageplass i sin nærbarnehage, og prioritere barn som har søsken på skolen ved barnehageopptak i oppvekstun.
- ha rullerende barnehageopptak.
- øke andelen kommunale barnehageplasser i Bergen, kommunen skal ta over private barnehager som legger ned driften eller selges.
- gå i dialog med fagforeningene for å finne løsninger som sikrer gode arbeidsvilkår for ansatte og reduserer sykdom og fravær.
- styrke de ansattes kompetanse, særlig innen språkutvikling og mat- og ernæringsbehov gjennom etter- og videreutdanning.
- at fysisk aktivitet og friluftsliv skal ha stor plass i barnehagen.
- at minoritetsspråklige barns rettigheter ivaretas gjennom å styrke ressursene til blant annet migrasjonspedagogikk.
- legge til rette for økt bruk av samiske og nynorske bøker, sanger og sangleker i barnehagen.

308 Skole

309 Skolen er nærområdets hjerte og skal være en arena for læring, fellesskap og inkludering. SV
 310 ønsker en skole som bidrar til en god oppvekst for alle barn uansett bakgrunn. Dessverre
 311 starter forskjellene allerede i første klasse. Det første året må brukes til å bygge et trygt og
 312 godt fellesskap. SV vil jobbe for en skole som bidrar til sosial utjevning. Leksehjelp, mat,
 313 kulturtilbud og fysisk aktivitet bør bli en naturlig del av skolehverdagen.

314 Trygge og kompetente voksne er den viktigste forutsetningen for en tryggere barndom og
 315 mindre utenforskap. Lærerne må ha nok tid til planlegging, samarbeid, refleksjon og faglig
 316 utvikling. SVs lærernorm må sikres på skolenivå, med maksimalt 15 elever per lærer på
 317 første til fjerde trinn og maks 20 på femte til tiende trinn. Vi må også redusere unødvendige
 318 byråkratiske rapporteringskrav for skoleledere og lærere. Pedagogene må ha mulighet til å
 319 selv velge metode ut fra hva som passer deres elever best. En realisering av dette betyr i dag
 320 å gjøre fysiske læremidler til et reelt alternativ. At barn går gjennom barneskolen uten å ha
 321 bøker i sekken er uakseptabelt.

322 Mange ulike yrkesgrupper og ressurser trengs for å skape den gode oppveksten. Det må
 323 være tid og ressurser i skolen for et godt samspill mellom lærere, spesialpedagoger og
 324 miljøarbeidere, og alle skoler må ha tilgang på helsesykepleiere, psykologer og
 325 minoritetsrådgivere.

326 SV mener at skolen også må ha plass til praktiske og estetiske fag, på lik linje med det
 327 teoretiske. Disse fagene støtter læringen i alle fag, og gir skolene bedre mulighet til å ivareta
 328 alle elevers lærings- og utviklingspotensial.

329 SV vil:

- 330 • ha en leksefri skole, der alt skolearbeid gjøres på skolen.
- 331 • at alle elever skal ha et felles, gratis måltid i løpet av skoledagen.
- 332 • at skoleutstyr som skrivesaker, sko til kroppsøving og ryggsekk til 1. klassinger skal
 333 være gratis.
- 334 • at alle skolegårder har tilstrekkelige grøntområder for elevene.
- 335 • etablere en tilskuddsordning for skolehager og dyrkingsområder, slik at skolene kan
 336 legge til rette for at elevene dyrker planter, grønnsaker og blomster.
- 337 • tilby LIM - Lekser, idrett og mat til barn i 5.-7. trinn, først til skoler i levekårsutsatte
 338 områder.
- 339 • gå imot utbygging av nye baseskoler.
- 340 • ha flere fysiske bøker og at alle har tilgang på bemannede skolebibliotek.
- 341 • at alle skoler må ha egne rom for kunst og håndverk.
- 342 • opprette miljøteam på skolene for å sikre at alle elever, også de med særlige behov,
 343 får en tilrettelagt opplæring slik som de har rett på etter opplæringsloven.

- opprette trivselsteam til å følge opp skolefravær/skolevegring og sikre alternative opplæringsarenaer.
- at alle barn får tilstrekkelig svømmeopplæring for å bli trygge i vann.
- at alle skoler skal ha nulltoleranse og henholdsvis en plan mot mobbing, diskriminering, rasisme og seksuell trakassering.
- at alle skoler skal ha undervisning i antirasisme.
- opprette et tilbud om tegnspråk som fremmedspråk.
- at flere ansatte i skolen skal være fagarbeidere.
- at kommunen legger til rette for at nynorsk i grunnskolen skal være et reelt valg.
- at det ikke skal gjennomføres religiøse seremonier i skolens undervisningstid.
- sørge for at alle minoritetsspråklige elever får ivaretatt retten til opplæring i og på språket sitt på en fullverdig måte.
- sørge for at alle skoler har et godt inneklima og helseverngodkjenning.
- at alle kommunens skoler er universelt utformet og tilgjengelige for alle.
- at skolenes fasiliteter skal kunne brukes av idrettslag, korps, kor og lignende på ettermiddag, kveld og helg.
- at elever skal ha krav på vikar fra første dag. Det gjelder særlig elever som trenger spesialpedagogiske tiltak og oppfølging.

Skolefritidsordning (SFO)

Lek og fritid har en egenverdi for barns utvikling, og skal gis plass i hverdagen. Alle elever skal få tilbud om fysisk aktivitet og kulturtilbud gjennom skolen. Det er viktig at SFO har en annen rolle enn skolen, med læringsstøttende aktiviteter og lek som metode. Flere tospråklige barn skal kunne delta i SFO, blant annet gjennom bedre informasjon til foreldrene. Samarbeidet mellom skole og SFO må styrkes som et første skritt mot en mer helhetlig skoledag.

Aktiviteter som er naturlig for barn å delta i koster penger i form av kontingenter og utstyr. Barn i familier med vedvarende lav inntekt risikerer derfor å falle utenfor slike tilbud. SFO er en naturlig arena for å tilby ulike tilbud av fysisk aktivitet og ulike tilbud innenfor kulturskolen. SFO bør være gratis slik at alle får mulighet til å delta. Gratis SFO må bety at også maten skal være gratis.

SV vil

- ha kortere skoledager og mer fritid med kultur- og idrettstilbud til alle barn.

- 377 • innføre gratis SFO til og med 4. trinn, dette er et steg på veien mot en skoledag som
- 378 inkluderer gratis mat, SFO- og kulturskoleaktiviteter.
- 379 • tilrettelegge for organisert idrett i SFO-tiden.
- 380 • ha en bemanningsnorm i SFO med minst 1 pedagog/barne- og ungdomsarbeider pr.
- 381 tiende elev.
- 382 • innføre søskenmoderasjon mellom barnehage og SFO.
- 383 • som hovedregel ha felles SFO-åpningstider for alle skoler.

384

385 Studentbyen Bergen

386 Bergen er Norges beste studentby! Studentene er en viktig befolkningsgruppe i Bergen, som
 387 bidrar til by- og næringsutviklingen. Det er i byens og studentenes beste at dette får fortsette.
 388 Forskning og utdanning av høy kvalitet kan bidra til bærekraftig utvikling, verdiskaping og
 389 velferd. Høyere utdanning er først og fremst et nasjonalt ansvar, men Bergen SV vil at også
 390 kommunen skal satse på studentene og bidra til at Bergen blir en enda bedre studentby. Et
 391 tilstrekkelig antall studentboliger, god tilgang til helsetjenester, kollektivtransport og et rikt og
 392 variert kulturtilbud er nødvendig for å gi like og gode muligheter til alle studenter.

393 SV vil:

- 394 • bygge minst 2500 nye studentboliger i Bergen i løpet av valgperioden. Utbygging av
- 395 nye studentboliger må være i tråd med den øvrige byutviklingen. Dokken, Bygarasjen,
- 396 Mindemyren, Laksevåg og Fyllingsdalen er områder som er godt egnet for
- 397 studentboliger.
- 398 • ved overkapasitet på hoteller skal tomme hotellrom kunne brukes som midlertidige
- 399 studentboliger som del av en studentboliggaranti.
- 400 • Endre til: bedre samordningen mellom Sammens velferdstjenester, psykologiske
- 401 hjelpetjeneste og kommunens tjenester, samt støtte studenthelsetjenesten
- 402 økonomisk.
- 403 • at kommunen tilbyr flere masterstipender, studierelevante sommerjobber og
- 404 praksisplasser gjennom å styrke samarbeidet mellom utdanningsinstitusjonene og
- 405 kommunens etater og virksomheter.
- 406 • aktivt støtte studentenes kulturliv, og innføre kulturkort for studenter.
- 407 • at Bergen kommune skal praktisere BPA-ordningen slik at studenter med
- 408 funksjonshemming gis en likestilt mulighet til å gjennomføre sin valgte utdanning.
- 409 • sørge for at kommunen har et tett samarbeid med studentdemokratiene på
- 410 utdanningsinstitusjonene og aktivt etterspørre deres innspill.

411

412 Læring hele livet

413 En god voksenopplæring er viktig for muligheter til studier og arbeid, livslang læring og
414 integrering. Mennesker med høyere utdanning og mennesker uten skolegang som kommer til
415 Norge, har rett og plikt til å lære seg norsk og kvalifisere seg for deltaking i arbeid eller videre
416 studier. Voksenopplæringen i Bergen må ivareta et mangfold av deltakere med ulike behov
417 og forutsetninger.

418 En del innvandrere og flyktninger som kommer til Bergen har liten eller ingen skolebakgrunn.
419 Mange av disse bærer også på traumer og plager. Bergen kommune må legge til rette for
420 arbeidsplasser med lavere krav til norskferdigheter og styrke muligheten for at deltakere med
421 lav formalkompetanse kan kombinere opplæring i norsk og samfunnsfag med praktisk arbeid.

422 Arbeidslivet trenger fagarbeidere også i fremtiden. Bergen må ha en lærlingepolitikk som
423 bidrar til at det utdannes nok fagarbeidere. Bergen kommune skal satse på yrkesfagene
424 gjennom lærlingeordningen.

425 SV vil:

- 426 ● øke antall lærlinger i kommunen på alle relevante fagområder.
- 427 ● styrke karriereveiledningen og rådgivningstjenesten i voksenopplæringen slik at
428 deltakerne raskt kan komme ut i arbeidslivet eller videre utdanning.
- 429 ● at deltakere i voksenopplæringen uten fullført grunnskole skal få tilpasset
430 basisopplæring i norsk, IKT, matematikk, samfunnsfag og naturfag.
- 431 ● at voksenopplæringen skal gi alle mulighet til å arbeide seg fram til å bestå
432 norskprøven. Det er denne dokumentasjonen på språkkunnskap som etterspørres i
433 arbeidslivet.
- 434 ● stille vilkår gjennom anbudspolitikken om at bedrifter som utfører arbeid på vegne av
435 Bergen kommune tar inn nok lærlinger og rekrutterer lærlinger etter endt lærlingtid.
- 436 ● inkludere opplæring i arbeidslivsrettigheter i introduksjonsprogrammene for
437 flyktninger.
- 438 ● utvikle egne arbeidstreningprogram i samarbeid med arbeidsgiverorganisasjoner og
439 arbeidstakerorganisasjoner. Disse bør rettes spesielt mot innvandrere.

Helse og velferd i ulike livsfaser

En helsefremmende by

Helsetjenesten skal dekke behovet til den enkelte innbygger, og ikke behovet for inntjening til kommersielle helseaktører. Helse skal ikke være butikk, og god helse skal ikke være avhengig av den enkeltes lommebok.

For å bedre folkehelsen må vi se helse og økonomisk fordeling i sammenheng. Arbeidet for god helse må omfatte hele livsløpet fra barseltid og barndom til voksenliv og alderdom. God folkehelse handler om å skape rammer som gjør det enkelt å ta gode og helsefremmende valg i hverdagen. Det innebærer blant annet å legge til rette for fysisk aktivitet, et sunt og variert kosthold og muligheten til å delta i sosiale fellesskap.

Alle innbyggere i Bergen skal være trygge på at de får den hjelpen de trenger, uavhengig av hvor i kommunen de bor eller hvilken økonomi de har. Alle skal ha tilgang til likeverdige helsetjenester, med god kvalitet og tilgjengelighet. Den som har skoen på, vet best hvor den trykker. Derfor skal pasientenes og brukernes erfaringer, ønsker og behov bli hørt og tatt på alvor. Reell brukermedvirkning i alle deler av helsetjenesten er avgjørende for å utvikle gode tjenester som møter den enkeltes behov.

Helsetjenesten må være helhetlig og faglig kompetent. Fastlegeordningen er viktig for god helse og må omfatte alle innbyggerne. For å kunne gi målrettede og faglig forsvarlige tjenester må de ulike kommunale etatene innen helse- og omsorgsfeltet samarbeide langt tettere enn i dag. Det samme gjelder forholdet til de statlige tjenestene innenfor det samme området. Overgangen mellom tjenester og tjenestenivå må også fungere bedre enn de gjør i dag.

Et effektivt helsearbeid er forebyggende, gjennom å bygge gode og sunne skole-, arbeids- og bomiljø. Gode helsefremmende tiltak vil være med på å sikre de som bor og oppholder seg i Bergen en god helse. Slike tiltak omfatter økt satsing innen skolehelsetjenestene, fysisk aktivitet for barn og unge, tiltak mot mobbing i barnehage, skole og i arbeidslivet.

SV vil:

- etablere flere kommunale fastlegekontor med faste stillinger og normal arbeidstid.
- gi unge gratis fastlege fram til fylte 20 år.
- sikre et godt tilbud av fysioterapeuter, ergoterapeuter og logopeder.
- styrke den kommunale legevakten.
- gjenopprette og styrke frisklivssentraler og opprette folkehelsekoordinatorer.
- tilby røykesluttprogram med gratis hjelpemidler, og kreve at alle arrangementer som leier areal av kommunen må være røykfrie. Ved utleie av kommunal grunn til uteservering, skal det være krav om at denne skal være røykfri.

- sikre tilgang til terapibad i varmtvannbasseng og badstu for gruppene som trenger det.
- jobbe for at papirløse skal få helsehjelp på lik linje med alle andre.
- prioritere tid til svømmeopplæring for voksne som ikke kan svømme ved kommunale bad.
- sørge for brukermedvirkning i alle kommunens helsetjenester.

Psykisk helse

Alle har en psykisk helse. Psykiske helseproblemer kan være like alvorlig som somatiske helseproblemer. Ifølge Folkehelseinstituttet vil omtrent 40 % av oss få en psykisk lidelse i løpet av livet, og over 600 mennesker tok sitt eget liv i Norge i 2025. Likevel blir ikke alltid psykisk helse tatt på like stort alvor som somatisk helse. Mange av de som tar selvmord har i forkant vært i kontakt med hjelpeapparatet som fastlegen. Bergen kommune har en handlingsplan for selvmordsforebygging, og en nullvisjon for selvmord. SV vil evaluere dette arbeidet, følge opp og styrke denne planen, og sørge for mer ressurser til tiltak og organisasjoner som jobber med målgruppene.

En viktig årsak til utvikling av psykisk uhelse er lav sosioøkonomisk status. Barn som vokser opp i familier med vedvarende lavinntekt har mer psykisk uhelse enn andre barn, og jo lengre de lever i fattigdom, jo større er de psykiske helseutfordringene de må leve med. Det er derfor ikke bare behandling som hjelper disse barna, det er viktig å løfte disse familiene ut av fattigdom. Utjevning av sosiale og økonomiske forskjeller er derfor viktig for god psykisk helse.

Skolen har en sentral rolle i arbeidet med å fremme god psykisk helse og forebygge psykiske helseplager. Derfor må det settes av tilstrekkelige ressurser til å styrke kunnskapen og kompetansen om psykisk helse blant både elever og ansatte i skolen. Samtidig må kommunen sikre at unge som står i fare for å falle utenfor skole og arbeidsliv, blir fanget opp tidlig og får tett oppfølging. Ungdom som står utenfor, skal få støtte og et tilpasset tilbud som bidrar til mestring, aktivitet og en vei tilbake til utdanning eller arbeid. Ungdomstilbudet i sosialtjenesten må derfor videreføres og styrkes.

SV vil:

- ha lavterskeltilbud og øke grunnbemanningen i psykisk helse og rustjenester slik at barn og unge får tidlig og rask hjelp når de trenger det.
- øke kompetansen på psykisk helse i barnehage og skole, blant annet gjennom kompetanseheving for personalet i å identifisere barn med behov for ekstra oppfølging.
- ha flere psykologer i skolehelsetjenesten.
- at det innføres et eget fag i ungdomsskolen om psykisk helse og livsmestring.

- 511 • at det opprettes flere rusfrie møteplasser for ungdom i de ulike bydelene.
- 512 • beholde ungdomstilbudet i Nav for de som faller utenfor skole og arbeid, og erstatte
- 513 dagens aktivitetsplikt med en aktivitetsrett.
- 514 • styrke forebyggende psykisk helsevern og tidlig intervensjon.
- 515 • evaluere handlingsplan som selvmordsforebygging, og følge opp evalueringen med
- 516 nødvendige midler.
- 517 • ha et lavterskeltilbud med psykologhjelp for voksne som Rask psykisk helsehjelp, og
- 518 utvide det til hele byen.
- 519 • øke brukermedvirkning, samt øke bruken av erfaringskonsulenter.
- 520 • styrke det akutte psykiske helsetilbudet slik at personer som opplever en psykisk
- 521 helsekrise får god hjelp når krisen inntreffer.

522

523 Kvinnehelse

524 Kvinnehelse har vært nedprioritert altfor lenge. Selv om kvinnehelse har fått større
 525 oppmerksomhet de siste årene, vet vi fortsatt for lite om sykdommer og helseutfordringer som
 526 særlig rammer kvinner. Medisinsk forskning har i for liten grad tatt hensyn til kjønnsforskjeller,
 527 og kvinner har vært underrepresentert i forskningen. Det gir et kunnskapsgap som kan føre til
 528 dårligere diagnostikk, behandling og oppfølging av kvinner.

529 Bergen har allerede gått foran med Norges første kvinnehelsehus. SV vil at Bergen skal gå
 530 foran i arbeidet for bedre kvinnehelse. Kvinner skal møte helsetjenester som tar deres helse
 531 og behov på alvor gjennom hele livet, fra menstruasjon, graviditet og barseltid til
 532 overgangsalder og alderdom. Vi vil styrke en trygg og individuelt tilpasset barselomsorg og
 533 sikre nødvendig oppfølging etter fødsel, blant annet gjennom hjemmebesøk fra jordmor.

534 SV vil:

- 535 • sørge for et bedre offentlig behandlingstilbud på kvinnehelse.
- 536 • legge til rette for at fastleger får økt kompetanse på kvinnehelse.
- 537 • støtte organisasjoner og tiltak som Menopausen og Kvinnhelsehuset.
- 538 • bidra til at flere kvinner deltar i Mammografiprogrammet og
- 539 Livmorhalskreftscreeningen.
- 540 • ansette flere jordmødre i kommunehelsetjenesten.
- 541 • sikre at Bergen har en barsel- og jordmortjeneste som ivaretar alle fødende og
- 542 nyfødte barn.
- 543 • sørge for at alle nybakte foreldre får hjemmebesøk av jordmor i løpet av de to første
- 544 ukene etter fødsel.

- sikre at alle mødre får tilstrekkelig tilbud om amnehjelp hjemme hos seg selv.
- at det utvikles et lavterskeltilbud for å håndtere milde til moderate både fysiske og psykiske utfordringer etter fødsel, med mål om å forebygge utviklingen av alvorlige lidelser.
- innlemme det fjerde trimesteret i oppfølgingen som kvinner og barn får av helsestasjonen.
- støtte opp om «Flerkulturell doula».
- kjempe for gode, trygge og varierte fødetilbud.
- inkludere kvinnehelseperspektivet i kommunale planer og strategier i helse- og omsorgstilbudet.
- jobbe for gratis hormonbehandling for overgangsplager.
- forby all retusjert reklame i kommunen for å motvirke kroppspress.

Barnevern

SV vil arbeide for at alle barn får en god og trygg oppvekst. I et solidarisk samfunn har alle voksne et ansvar for alle barn og unge. Barnevernet må sikres de ressursene som trengs for å sikre at barn og unge i Bergen får nødvendig hjelp og omsorg til rett tid. De ansatte i barnevernet må få tid til å gjøre jobben sin, og vi må sørge for at det er nok folk på jobb.

Hver krone i barneverntjenesten skal komme barn og unge til gode, og ikke gå til profit. Ordningen med utstrakt bruk av tjenester som settes ut på anbud må avsluttes, og kommunen skal opprette egne avdelinger som tar seg av tjenestene. Samarbeid med ideelle aktører kan vurderes videreført der den faglige kompetansen er ivaretatt.

Barnevernet forvalter mye makt og møter et stort mangfold av familier. Derfor er det viktig at barnevernet har minoritetskompetanse slik at de er i stand til å gjøre gode vurderinger i møte med den enkelte familie. I tillegg ser vi at enkelte miljøer har stor frykt for barnevernet, og det er derfor behov for å jobbe med kommunikasjonen mellom disse miljøene og barneverntjenesten.

SV vil styrke det forebyggende arbeidet i barnevernet gjennom pedagogisk-psykologisk tjeneste, helsestasjoner, skolehelsetjenesten, samt barne- og ungdomspsykiatrien. Den tverrfaglige kompetansen må styrkes og utvikles slik at tjenestene sammen bedre evner å analysere komplekse saker og alternativ til tiltak.

SV vil:

- innføre en veiledende bemanningsnorm på 9 - 15 barn per kontaktperson, i dialog med de ansattes organisasjoner.

- 579 • sikre tid til faglig utvikling og systematisk veiledning som fremmer kompetanse, kritisk
580 selvrefleksjon og god rolleforståelse for alle ansatte i etaten.
- 581 • øke kompetanse i operativ ledelse av barnevernet som fremmer kritisk selvrefleksjon,
582 god rolleforståelse, styring og kontroll.
- 583 • styrke barneverntjenestens kompetanse innenfor fagfeltene rus, psykiatri og
584 traumeforståelse.
- 585 • legge til rette for en bedre og bredere oppfølging av barn i fosterhjem.
- 586 • øke barneverntjenestens minoritetskompetanse.
- 587 • starte opp et dialogprosjekt mellom innvandrergupper og barnevernet.
- 588 • prioritere tiltak for å få lavere gjennomtrekk blant ansatte i etaten gjennom status- og
589 kompetanseheving, samt lønns- og ansiennitets-ordninger som gjør at fagfolk står
590 lenger i stillingene.
- 591 • tilføre friske ressurser til Utekontakten.
- 592 • gjenopprette Lavterskel kveld til alle bydeler, med et samtaletilbud til barn, ungdom,
593 gravide og familier med behov for hjelp, råd eller veiledning på ettermiddager og
594 kveldstid.
- 595 • sikre finansieringen av ettervern til barnevernsbarn mellom 18 og 25 år slik at de får
596 en trygg overgang til voksenlivet.

597

598 En god eldreomsorg

599 Bergen skal ha en eldreomsorg som bygger på trygghet, verdighet og selvbestemmelse, og
600 der hjelpen er tilgjengelig når behovet oppstår. Samtidig skal vi satse mer på forebygging,
601 aktivitet og fellesskap, slik at flere kan holde seg friske, selvhjulpne og sosialt aktive lenger.

602 SV vil ha en offentlig og solidarisk eldreomsorg. Pengene fellesskapet bruker på omsorg, skal
603 gå til flere ansatte og bedre tjenester, ikke til profitt for kommersielle eiere. Eldreomsorgen
604 skal styres av innbyggernes behov, ikke av markedet.

605 Eldre skal få være med på å bestemme hvilken hjelp de trenger. De som ønsker å bo
606 hjemme, skal få nødvendig støtte til å gjøre det på en trygg måte. Samtidig må terskelen for å
607 få sykehjems plass senkes, og Bergen må ha nok plasser til å møte behovene i en aldrende
608 befolkning. Vi trenger også flere bo- og omsorgstilbud mellom egen bolig og sykehjem for
609 dem som trenger trygghet og oppfølging, men ikke omfattende institusjonsomsorg.

610 God eldreomsorg krever nok folk på jobb. SV vil satse på hele og faste stillinger, høy faglig
611 kompetanse og tillitsbasert ledelse. Eldre skal møte ansatte som har tid til omsorg og
612 mulighet til å bli kjent med den enkelte. Bedre samhandling mellom fastleger,
613 hjemmetjenester, helsehus og sykehjem skal sikre sammenhengende og forutsigbare
614 tjenester.

615 Et sykehjem skal være et godt sted å leve, ikke bare et sted å få pleie. Derfor skal tilbudet
 616 også gi rom for aktivitet, kulturopplevelser, fellesskap, fysioterapi og ergoterapi, og god og
 617 næringsrik mat. Tjenestene skal ta hensyn til den enkeltes bakgrunn, språk, identitet og
 618 behov og gjenspeile mangfoldet i Bergens befolkning.

619 **SV vil:**

- 620 • si opp avtalene om kommersiell drift av sykehjem og i stedet drive i kommunal
 621 egenregi.
- 622 • at alle som har behov for det, får sykehjemsplass eller omsorgsbolig innen en måned
 623 etter at behovet er fastslått av lege.
- 624 • at Bergen kommune skal bygge minst 500 nye sykehjems- og omsorgsplasser i tillegg
 625 til allerede vedtatt utbygging, og jobbe for å nå målet om 25 % dekning for innbyggere
 626 over 80 år.
- 627 • ansette flere aktivitetsledere slik at ansvaret for gode tjenester ikke overlates til
 628 frivilligheten.
- 629 • at det ansettes flere ruskonsulenter på sykehjemmene.
- 630 • øke grunnbemanningen i hjemmetjenestene.
- 631 • inkludere sykehjem og omsorgsboliger i nærmiljøets aktiviteter slik at disse blir en
 632 naturlig del av lokalsamfunnet.
- 633 • at Bergen skal bli en "Compassionate City" for å legge til rette for lokale initiativ for å
 634 skape inkluderende og omsorgsfulle nabolag.
- 635 • ha et godt tegnspråklig tilbud i eldreomsorgen.
- 636 • kartlegge og styrke den flerspråklige- og kulturelle kompetansen i eldreomsorgen.
- 637 • sikre en flerfaglig tilnærming i eldreomsorgen, der ulike yrkesgrupper og profesjoner
 638 sammen bidrar til å skape en god og helhetlig tjeneste.
- 639 • involvere ansatte, eldre og pårørende aktivt i utvikling av tjenestene innenfor
 640 eldreomsorgen, slik at tilbudet blir bedre tilpasset den enkeltes behov.
- 641 • sikre god tilgang på lindrende (palliativ) behandling i slutfasen av livet. Døende skal
 642 kunne dø hjemme med kvalifisert hjelp og smertelindring dersom de ønsker det.
- 643 • øke grunnbemanningen og satse på kompetanseheving i hele eldreomsorgen, særlig
 644 innen psykisk helse.
- 645 • at alle mottakere av pleie- og omsorgstjenester skal sikres et trygt, velsmakende og
 646 ernæringsmessig godt mattilbud.
- 647 • ha felles kommunal leveranse av god og næringsrik mat i hjemmetjenestene.
- 648 • bygge egne kjøkken på alle sykehjem.

- 649 • at eldre mennesker har frihet til selv å disponere hjelpen de vil ha i hjemmet ved å
- 650 innføre en halvtimes «aktivitetstid» hver uke for eldre med støttebehov.
- 651 • redusere egenandeler på hjemmetjenester.
- 652 • ha økt fokus på sosial omsorg i hjemmetjenestene for å forebygge ensomhet blant
- 653 eldre.
- 654 • at alle eldre skal kunne få faste hjemmehjelpere og hjemmesykepleiere.
- 655 • fjerne unødvendig byråkrati og måle- og telle-regimer gjennom å legge ned
- 656 forvaltningsenheten for hjemmetjenestene, og i stedet innføre tverrfaglige team som
- 657 bedre kan ivareta de eldre sine skiftende omsorgsbehov.
- 658 • tilby gode tekniske hjelpemidler til hjemmeboende eldre, der dette kan bidra til å øke
- 659 trygghet, verdighet og øke eller opprettholde funksjonsnivået til den enkelte, samt
- 660 sikre at det gis tilstrekkelig opplæring i hvordan hjelpemidlene brukes.
- 661 • etablere egne avlastningsordninger for pårørende til hjemmeboende pleietrengende.
- 662 • at retten til brukerstyrt personlig assistent (BPA) også skal gjelde etter fylte 67 år, fordi
- 663 ordningen kan bidra til at eldre med nedsatt funksjonsevne kan opprettholde et aktivt,
- 664 selvstendig liv.
- 665 • at kommunen gir hjemmeboende eldre bedre informasjon om retten til gratis
- 666 tannbehandling.
- 667 • senke aldersgrensen for omsorgsbolig eller sykehjemsplass, slik at alder ikke er
- 668 selvstendig avslagsgrunn dersom det finnes et reelt behov.
- 669 • prøve ut nye og alternative boformer for eldre i kommunal regi, som å kombinere
- 670 studentboliger og eldreboliger.
- 671 • sikre eldre tilgang på psykisk helsehjelp inkludert bedre tilgang på psykolog og
- 672 samtalerterapi på sykehjem.

673

674 Tjenester for personer med utviklingshemming

675 Personer med utviklingshemming i Bergen har fått et bedre liv etter HVPU-reformen, takket

676 være målrettet politisk arbeid. Inkluderingsarbeidet er kommet godt i gang og tjenestene er

677 blitt utvidet. Fortsatt gjenstår det store utfordringer, og utviklingen går nå i feil retning. Dette

678 gjelder både boligkøen, størrelsen på egne bofellesskap, tilrettelagte arbeidsplasser, og

679 støttekontaktordningen.

680 Fortsatt står rundt 100 personer med psykisk utviklingshemming i Bergen i kø for å få tildelt

681 en adekvat bolig. Denne køen fører også til en større kø for å få avlastningstilbud.

682 Bergen kommune sitt ferietilbud avlaster de ordinære tjenestene til personer med psykisk

683 utviklingshemming om sommeren. Dette letter ferieavviklingen for tilsatte, beboere og

684 pårørende. Dette tilbudet gir innbyggere med psykisk utviklingshemming en unik mulighet til å
 685 få oppleve noe annet enn egen leilighet og arbeidsplass eller dagsenter. Dette er et svært
 686 viktig tiltak som SV ønsker at Bergen kommune skal styrke og utvikle videre.

687 **SV vil:**

- 688 • avskaffe boligkøen for personer med psykisk utviklingshemming i Bergen ved å bygge
 689 100 nye botilbud innen 2031.
- 690 • legge til rette for kommunalt samarbeid med personer med utviklingshemming og
 691 deres pårørende som ønsker å bygge nye hjem selv.
- 692 • arbeide for at størrelsen på samlokaliserte bofellesskap for personer med psykisk
 693 utviklingshemming ikke overstiger seks boenheter.
- 694 • sikre at beboerne i bofellesskap kan få økte muligheter til deltaking i relevante
 695 fritidsaktiviteter.
- 696 • øke den økonomiske rammen for avlastning til pårørende.
- 697 • at alle personer med psykisk utviklingshemming i Bergen kan få en relevant
 698 arbeidsplass eller et godt tilbud på et dagsenter.
- 699 • gjennomføre en egen undersøkelse for å kartlegge de områdene hvor kommunen ikke
 700 oppfyller FN-konvensjonen om rettighetene til mennesker med nedsatt funksjonsevne
 701 (CRPD).
- 702 • utforme en klar strategi for rekruttering og kompetanseheving for medarbeidere ved
 703 de kommunale bofellesskapene for personer med psykisk utviklingshemming.
- 704 • bedre arbeidsforholdene for ansatte i bofellesskap for å sikre stabil bemanning og
 705 forebygge at ansatte slutter.
- 706 • utvikle en helhets-kultur ved de kommunale bofellesskapene og i størst mulig grad
 707 dekke inn behovet for ansatte gjennom hele stillinger.
- 708 • reversere kutt i brukerstyrt personlig assistent (BPA) og støttekontaktordning.
- 709 • at kommunen utarbeider tydelige retningslinjer og sikrer at alle som har rett til BPA får
 710 tilstrekkelig antall assistansetimer til å leve et selvstendig liv og delta i samfunnet.
- 711 • at avlastningstilbudet for foreldre og foresatte er slik at hele familien er ivaretatt og at
 712 utbrenthet og fravær i arbeidslivet blant pårørende forebygges.
- 713 • at Bergen kommune aktivt samarbeider og støtter opp om frivillige lag, foreninger og
 714 idrettslag som tilbyr gode fritidsaktiviteter for mennesker med funksjonsnedsettelse.
- 715 • at Bergen kommune sikrer kommunalt organiserte feriereiser for voksne.
- 716 • sørge for koordinerte tjenester for familier med funksjonshemmede eller alvorlig syke
 717 barn, slik at mennesker med komplekse sykdommer får den hjelpen og oppfølgingen
 718 de har krav på.

719 Rusomsorg

720 Rusmiddelavhengige har rett til et verdig liv. SV arbeider mot sosial renovasjon,
721 marginalisering og stigmatisering av rusmiddelavhengige. Byen og byrommene skal være for
722 alle– Rusmiddelbruk skal ikke møtes med straff, men med tiltak som virker.

723 Derfor må vi styrke innsatsen på rusfeltet fra straff til forebygging og hjelp, og vil jobbe opp
724 mot staten for en rusreform som avkriminaliserer bruk og besittelse av ulovlige rusmidler. Vi
725 vil styrke rusomsorgen slik at rusavhengige kan leve verdige liv. Rusavhengige skal ha et
726 trygt sted å bo, og sikres hjelp til å kunne ha arbeid og delta i andre meningsfulle aktiviteter.

727 SV mener det bør finnes Mottak og oppfølgingssentre (MO-sentre) med bruker- og helserom
728 med god og tett oppfølging i alle bydeler, også i sentrum. Disse må ha åpningstider ut fra
729 brukernes behov, ikke bare i en knapp kontortid. God rusomsorg handler om mer enn bare
730 helsevern. For å komme videre må rusmiddelavhengige også ha tilgang til trygge
731 møteplasser og meningsfylte aktiviteter basert på medbestemmelse. Mennesker som har
732 havnet utenfor det etablerte samfunnsliv pga. rus må ivaretas i form av bolig, oppfølging,
733 behandling, og ettervern.

734 SV i Bergen har som mål å redusere rusmiddelavhengighet i byen og har en nullvisjon når det
735 gjelder overdosedødsfall. Dette kan gjøres ved å gi alle som trenger det, tilbud om behandling
736 og støtte til å kunne leve gode liv med trygg bolig og inntekt.

737 Alle som lever med rusmiddelavhengighet skal ha rett til avrusning, behandling og oppfølging
738 i et sømløst forløp. Det er av vesentlig betydning at pasienter med rusmiddelavhengighet tas
739 inn til behandling så snart som mulig når de er motivert for det. SVs hovedgrep er å sørge for
740 at de rusmiddelavhengige ikke blir katebatter i møte med det offentlige hjelpeapparatet.
741 Dette krever en langt tettere, planmessig og målrettet samhandling mellom Bergen kommune
742 og spesialisthelsetjenesten. Det krever en økt kapasitet innenfor legemiddel- assistert
743 rehabilitering (LAR) og en sterk økning i innsats og tempo i anskaffelsen av differensierte bo-
744 og omsorgstiltak for rusmiddelavhengige.

745 Det er et stort behov for gode og egnede boliger for målgruppen. Boligene skal ha god
746 kvalitet. Det skal legges vekt på at de som skal bo der skal føle seg ivaretatt og at det er lagt
747 til rette for at de skal ha det godt. Ved hver etablering av botilbud skal det vurderes og legges
748 til grunn et sosialfaglig forsvarlig antall beboere, der hovedregelen er at antall beboere ikke
749 skal overstige 6-8.

750 SV vil:

- 751 ● ha MO-sentre i alle bydeler.
- 752 ● gjennomføre prøveprosjekt med en lokal rusreform.
- 753 ● at det offentlige behandlings-, bo- og omsorgstilbudet styrkes.
- 754 ● øke kompetansen om rusrelaterte utfordringer blant kommunens helsepersonell.
- 755 ● utvikle trygge møteplasser for rusmiddelavhengige, med muligheter for meningsfylt
756 aktivitet.

- 757 • styrke og videreutvikle tilgjengelige lavterskeltilbud og trygge møteplasser i sentrum
758 og bydelene for rusmiddelavhengige, med muligheter for meningsfull aktivitet, i
759 samarbeid med ideelle aktører med helse- og sosialfaglig kompetanse.
- 760 • øke den økonomiske støtten til brukerstyrte tilbud som Huset Bergen.
- 761 • sikre trygge boliger i alle bydeler med trygg oppfølging for den enkelte
762 rusmiddelavhengige. Bruken av hospits og hospitslignende tilbud må opphøre.
- 763 • innføre egne retningslinjer for etablering av bo-oppfølging og botilbud for mennesker
764 med utfordringer knyttet til rus og psykiatri. Antall beboere bør være sterkt begrenset,
765 og botilbudet bør være døgnbemannet når det er hensiktsmessig.
- 766 • øke tallet på akuttovernatningsplasser, og drive dem i kommunal egenregi med
767 brukerkompetanse, brukere og brukerorganisasjoner. Kjønnrelaterte behov skal
768 ivaretas.
- 769 • ha flere tiltak som integrerer mennesker med utfordringer knyttet til rus og psykiatri i
770 arbeidslivet.
- 771 • sikre bedre kommunikasjon mellom tverrfaglig spesialisert behandling av ruslidelser
772 (TSB), kriminalomsorgen og kommunen for å sikre sømløse forløp og at sårbare
773 personer ikke skrives ut uten videre oppfølging.
- 774 • sette Utekontakten i stand til å drive oppsøkende, forebyggende og kartleggende
775 arbeid i alle bydelene. Utekontaktens budsjett må økes betydelig.
- 776 • motivere injiserende heroinavhengige til å gå over fra sprøyter til å røyke heroin.
- 777 • gå inn for en permanent ordning med medisinsk utdeling av heroin til de aller mest
778 utsatte injiserende heroinavhengige.
- 779 • Styrke sosialfaglig oppfølging rundt LAR/HAB og andre kommunale tjenester, med
780 vekt på psykisk helse, økonomi, nettverk og aktivitet.
- 781 • beholde og videreutvikle det kommunale krisesenteret for kvinner i aktiv rus.
- 782 • arbeide for et lavterskel arbeidstilbud for brukere og jobbe for å få innført sosialt frikort
783 etter Danmark sin modell.
- 784 • styrke tilbudet til pårørende og andre i nære relasjoner til rusmiddelavhengige.
- 785 • øke innsatsen mot rus i arbeidslivet gjennom samarbeid med for eksempel Akan.
- 786 • at alle idretts- og kulturarrangementer der barn og unge deltar skal være rusfrie.
- 787 • etablere et eget spesialisert tilbud innen eldreomsorgen til de eldste brukerne for å
788 sikre at kompetansen er samlet, og der inntak av rusmidler kan skje på en trygg og
789 forsvarlig måte.
- 790 • anmode regjeringen for at det blir mulig med mobil lavterskel utdeling av små doser
791 metadon, etter modell av for eksempel metadonbussene i Portugal.

- 792 • sørge for at retur av pucker og brukerstyr blir gratis.
- 793 • sikre tilgang på trygge og anonyme rusmiddelanalysetjenester.
- 794 • løse vekteroppgavene i rusomsorgen med ikke-uniformerte trivselsvektene.
- 795 • jobbe for å utvide opplæringen i bruk av og tilgjengelighet av nalokson til
- 796 utelivsbransjen, vektere, bymiljøetaten, førstehjelpskurs, med flere.

1. utkast

En grønn by i utvikling

Klimakamp er også klassekamp

Klimakrisen er vår tids største utfordring, men den henger tett sammen med naturkrisen, og disse må løses i sammenheng. Bergen må ta sin del av ansvaret ved å kutte klimagassutslipp, ta vare på naturen og gjøre det enklere for innbyggerne å leve miljøvennlige liv. Som Norges nest største by har Bergen både et ansvar og en mulighet til å gå foran i det grønne skiftet.

For SV henger klimakamp og klassekamp tett sammen. Klimapolitikken må være sosialt rettferdig og sikre bred oppslutning om nødvendige klimatiltak. De som forurensrer mest og har størst økonomisk handlingsrom, må også ta den største delen av regningen. Samtidig skal alle ha tilgang til gode, rimelige og klimavennlige alternativer.

Klimakrisen trenger en grønn by i utvikling. En grønn by er en by med korte avstander, god kollektivtransport, trygge løsninger for gående og syklende og en arealpolitikk som begrenser byspredning og tar vare på grønne områder. Kommunen må gå foran gjennom ambisiøse klimakrav i egne innkjøp, investeringer og byggeprosjekter, satse på fornybar energi og kutte utslipp fra de største utslippskildene. Slik kan Bergen bli en fossilfri by innen 2030 og en nullutslippby innen 2040.

SV vil:

- redusere klimautslippene slik at Bergen blir fossilfri innen 2030 og nullutslipp-by innen 2040.
- arbeide for å redusere avfallsmengden og få på plass karbonfangst og -lagring ved BIRs forbrenningsanlegg i Rådalen.
- stille krav om at alle planer som fremmes for bystyret skal gjøre rede for klimafotavtrykk og samlet klimakonsekvens.
- stoppe byspredning og med det nedbygging av grønne arealer for å bevare natur, redusere transportbehov, energibruk og klimautslipp.
- prioritere fotgjengere, syklist og kollektivtransport i all arealplanlegging.
- sikre nullvekstmålet og sørge for redusert biltrafikk i Bergen sentrum med 40% innen 2030.
- etablere nullutslippssoner i Bergen og gradvis utvide disse.
- stille strenge klimakrav og innfase krav om nullutslipp i kommunale anbud og innkjøp innen 2030.
- velge plasseringer med god klimaprofil for kommunens finansielle investeringer, fondsplasseringer og forsikringer.

- 831 • at kommunen frafaller byggesaksgebyr for borettslag og sameier som søker om å få
832 legge solcellepanel eller andre energieffektiviseringstiltak.
- 833 • alle offentlige bygg der det er hensiktsmessig skal ha solceller.
- 834 • innføre en ordning der kommunen støtter solceller på private tak. Alle private
835 boligeiere kan søke om solceller på tak med økonomisk støtte fra kommunen. En
836 prosentvis tilbakeføring av strøm til strømmettet tar utgangspunkt i andel kommunen
837 har dekket. Bidrar kommunen med å dekke 50% av kostnadene ved etablering av
838 solceller på en adresse vil 50% av produksjonen overføres til strømmettet, resterende
839 50% går til huseier.
- 840 • at alle avdelinger i kommunen må ha en plan for hvordan bruk av flyreiser kan
841 reduseres til et minimum.

842

843 En by som tåler klimaendringene

844 Vi må gjøre det vi kan for å begrense menneskeskapte klimaendringer. Samtidig må vi
845 erkjenne at klimaendringene er her allerede og at konsekvensene av dem vil bli enda verre.
846 Vi må forsøke å begrense skadevirkningene mest mulig. Klimatilpasning er derfor nødvendig,
847 og en viktig del av kommunens beredskap.

848 Bergenserne kan vente seg et varmere, våtere og villere vær i fremtiden. Dette vil øke faren
849 for ekstrem nedbør, ras og flom. Dessuten vil havnivået og nivået for stormflo stige. SV vil
850 arbeide for at Bergen tar klimaendringene på alvor og gjør de tilpasningene som er
851 nødvendige.

852 SV vil:

- 853 • redusere flomfaren ved store nedbørsmengder ved å restaurere og beskytte våtmark
854 og myr mot nedbygging og gjenåpne naturlige vannveier.
- 855 • etablere nye og bevare eksisterende vegetasjonsområder og grønne lunger.
- 856 • sikre blågrønne løsninger i byutviklingen for å integrere vannhåndtering og grønne
857 områder i bystrukturen, som kanal mellom store- og lille-Lungegårdsvannet.
- 858 • legge gatedekke som bidrar til infiltrasjon av overvann, som brostein og porøs asfalt.
- 859 • stoppe utbygginger som hindrer nødvendig infiltrasjon av overvann.
- 860 • øke tempoet i utskifting av gamle rør for å sikre at kapasiteten i avløpssystemet er
861 tilstrekkelig til å håndtere økte vannmengder i fremtiden.
- 862 • at det skal skilles mellom overflatevann og avløpsvann i så stor grad som mulig ved
863 utskiftninger eller oppgradering av vann- og avløpssystemet.

- 864 ● kartlegge ras- og flomfare i hele kommunen, og iverksette sikringstiltak der etablert
865 bebyggelse er i faresonen.
- 866 ● si nei til boligbygging i områder som er utsatt for ras, flom eller havnivåstigning.
- 867 ● gjennomføre tiltak for å beskytte Bryggen, samt annen verneverdig og fredet
868 bebyggelse mot havnivåstigning og stormflo.

869

870 Ta vare på naturen

871 Naturen er grunnlaget for livet vårt. Naturen gir oss ren luft, rent vann og mat på bordet.
872 Samtidig bygger vi den ned bit for bit, det er ikke bærekraftig. Naturen er en av våre viktigste
873 allierte i møte med klimaendringene. Når natur bygges ned, øker klimagassutslippene,
874 karbonlagrene går tapt og leveområder for planter og dyr forsvinner. Derfor må vi ta vare på
875 den, ikke bare for naturens egen verdi, men også for menneskene som lever her i dag og for
876 generasjonene som kommer.

877 Gjennom FNs naturavtale har Norge forpliktet seg til å stanse og reversere tapet av natur.
878 Bergen må ta sin del av ansvaret. Det betyr å verne verdifull natur, restaurere ødelagte
879 områder og føre en arealpolitikk som setter naturhensyn først.

880 Bergen er omkranset av fjord, fjell og verdifulle naturområder som er viktige både for det
881 biologiske mangfoldet og for innbyggernes livskvalitet. SV vil ta vare på disse områdene,
882 sikre naturen mot nedbygging og restaurere natur som allerede er blitt ødelagt. Slik kan vi
883 bevare naturverdiene, styrke byens motstandskraft mot klimaendringer og gi framtidige
884 generasjoner de samme naturopplevelsene som vi har i dag.

885 SV vil:

- 886 ● verne 30% av kommunens land-, ferskvanns- og havområder innen 2030.
- 887 ● at 30% av all natur som er delvis ødelagt skal være restaurert innen 2030.
- 888 ● ta i bruk natur- og arealregnskap som virkemiddel for å belyse effekten av
889 arealpolitikken på naturmangfold og klima.
- 890 ● sikre arealnøytralitet ved å verne eksisterende friområder og etablere nye grønne
891 områder for rekreasjon og biologisk mangfold.
- 892 ● si nei til bygging innenfor byfjellsgrensen.
- 893 ● hindre nedbygging av dyrket og dyrkbar mark slik at matjorden sikres for fremtidige
894 generasjoner.
- 895 ● håndheve strandsonevernet, og stoppe alle forsøk på å hindre allmennheten tilgang til
896 sjø.

- 897 ● at Bergen av hensyn til allmenn ferdsel, natur og miljø, og press på utbygging fortsatt
- 898 skal være omfattet av sone 1 i strandsonevernet.
- 899 ● styrke kompetanse og kapasitet på naturvern i kommunen, og gjennomføre
- 900 kartlegging av naturtyper og biologisk mangfold i Bergen.
- 901 ● drive en bærekraftig vassdragsforvaltning som fører til god økologisk tilstand i byens
- 902 vann og vassdrag.
- 903 ● påse at Eviny bruker deler av inntektene til realisering av tiltak for et bedre vannmiljø i
- 904 Evinys kraftregulerte vassdrag.
- 905 ● beskytte truede og rødlistede arter i vårt område, som liten ramsløkflue, villaks i
- 906 Storelva i Arna, elvemusling i Haukåsvassdraget og atlantisk ål i Liavatnet i
- 907 Lyngbødalen.
- 908 ● utvide ordningen med byfjellsgeiter for å sikre byfjellene mot skogspredning og
- 909 gjengroing.
- 910 ● sikre ordningen med veterinærvakt og bedre de økonomiske rammevilkårene for
- 911 lokale dyrevelferdsorganisasjoner.
- 912 ● bare tillate lakseoppdrett i lukkede merder til havs, eller på grå arealer.
- 913 ● at det må settes et tak for maksimal dødelighet på 10% i lakseoppdrett.
- 914 ● at det skal være søknadspliktig å felle store trær.
- 915 ● stille krav om rent skrog ved anløp Bergen havn for å redusere spredning av
- 916 fremmede arter.
- 917 ● kreve rensing av avrenning og kjemikalier på vedlikeholdsplasser for båter.
- 918 ● fullføre opprydningen av miljøgifter i Vågen og resten av Byfjorden.
- 919 ● stoppe bygging av ny rullebane på Flesland.

920

921 **Frisk luft**

922 SV arbeider for en selvsagt rett for alle bergensere til å puste frisk luft. Luftforurensing viser

923 seg å være farligere enn tidligere antatt, og Verdens helseorganisasjon (WHO) anbefaler

924 derfor å senke grenseverdiene for dårlig luftkvalitet. Dette vil SV følge opp.

925 Biltrafikk er den viktigste årsaken til utslipp av både NO₂ og svevestøv i Bergen. Å bekjempe

926 lokal luftforurensing krever en langt mer miljøvennlig byutvikling som gir redusert

927 transportbehov.

928 I tillegg til biltrafikk er også vedfyring på kalde dager en vesentlig kilde til svevestøv. Ikke-

929 rentbrennende ovner finnes fremdeles mange steder i Bergen. Vi må derfor fortsette og

930 intensivere arbeidet med å skifte ut gamle ovner slik at vedfyring ikke bidrar til helsefarlig luft
931 på dager med inversjon.

932 Havnen i Bergen bidrar også til luftforurensing. Dagens miljødifferensierte havneavgift bør
933 forsterkes, slik at forurensende skip ilegges en ekstra avgift og på sikt ikke får legge til kai.

934 **SV vil:**

- 935 • alltid prioritere innbyggernes helse og retten til frisk luft foran retten til å forurense.
- 936 • heve ambisjonsnivået for luftkvalitet ved å følge WHO's anbefalte grenseverdier for
937 luftforurensning, og bruke disse som utgangspunkt for å iverksette lokale tiltak.
- 938 • føre en arealpolitikk som sørger for at flest mulig kan gå, sykle eller bruke
939 kollektivtransport til alle daglige gjøremål.
- 940 • innføre miljøfartsgrense på alle innfartsårer til Bergen for å redusere luftforurensing fra
941 biltrafikk.
- 942 • etablere null- og lavutslippssoner i sentrum og utsatte områder i bydelene.
- 943 • innføre strakstiltak ved fare for eller ved høy luftforurensing, som datokjøring, økte
944 bompenger og andre restriksjoner.
- 945 • satse på veiunderlag som produserer minst mulig svevestøv, f.eks. brostein.
- 946 • få på plass målere av luftkvalitet flere steder i kommunen der det er fare for dårlig
947 luftkvalitet.

948

949 **Til kamp mot plastforurensing**

950 Plastforurensning er et av våre største og samtidig sterkt økende globale miljøproblemer. Det
951 er et naturproblem, et klimaproblem og et folkehelseproblem. Når plast som ikke er
952 nedbrytbar havner i jordsmonn, luft, vassdrag og hav, skaper dette store problemer for
953 sjøpattedyr, fugler, fisk og andre organismer. Plasten havner inn i næringskjeden og til slutt
954 på vårt middagsbord. I tillegg sprer plast miljøgifter, kjemikalier og skadelige bakterier og
955 virus. For å bekjempe problemet må vi både rydde opp i den forsøplingen som allerede er i
956 naturen, redusere plastbruken og bekjempe unødvendig plastbruk og ytterligere forsøpling.

957 Halvparten av all mikroplast som havner i havet kommer fra bildekk. Det er derfor nødvendig
958 å redusere biltrafikken for å bekjempe plastforurensing. Andre viktige forurensningskilder er
959 maling, granulater fra kunstgressbaner og tekstiler laget av plast. Det trengs derfor en satsing
960 på bred front for å bekjempe problemet.

961 **SV vil:**

- 962 • redusere biltrafikken for å bekjempe mikroplastforurensning som følge av dekkslitasje.

- 963 • gjennomgå plastbruken i all kommunal virksomhet med sikte på å fase ut all
964 unødvendig plastbruk.
- 965 • øke takten i utfasing av gummigranulat på kunstgressbaner og lekeplasser, og gå imot
966 etablering av nye kunstgressbaner som ikke baserer seg på nedbrytbare alternativer.
- 967 • legge en plan for og sette av penger til jevnlig rydding av plastavfall fra kystområder
968 og vassdrag i Bergen og at BIR sørger for gratis henting av avfall etter
969 strandryddeprosjekter.
- 970 • sikre et helhetlig oppsamlingssystem for marin plastforsøpling i hele havneområdet i
971 Bergen.
- 972 • si nei til bruk av plastarmering i forbindelse med vegbygging i Bergen og stille krav om
973 gjenvinning av plastmaterialer fra bygge- og anleggsplasser i Bergen.
- 974 • samarbeide med næringslivet for å redusere plastbruk, hindre unødig bruk av plast og
975 øke graden av gjenbruk og resirkulering av plast, med særlig fokus på fiskeri, havbruk,
976 jordbruk, bygg og anlegg, varehandel og restaurantnæringen.
- 977 • forbedre ordningen for kildesortering av plast slik at en større andel gjenbrukes og
978 resirkuleres.
- 979 • gjennomføre en egen satsing for å redusere plastbruken i landbruket, og innføre gode
980 ordninger for innsamling og resirkulering av plastavfall i landbruksnæringen.

981

982 **Demokratisk byutvikling**

983 Måten byutviklingen i dag gjennomføres på utgjør et stort demokratisk problem. I Bergen er
984 det i stor grad private utbyggere som er i førersetet i arealpolitikken. Det er private utbyggere
985 som tar initiativ til hvordan ulike områder i byen skal se ut, og deres hensyn til maksimal
986 profitt får ofte sette til side hensyn til estetikk og bokvalitet i både nye og etablerte nærmiljø.
987 Samfunnsmessige hensyn som tilstrekkelig barnehage- og skolekapasitet, grøntområder,
988 nærmiljøanlegg for barn og unge og tilbud til eldre blir ikke ivaretatt slik det bør. Samtidig er
989 beslutningene som fattes på dette området i praksis irreversible og har store konsekvenser
990 for innbyggerne i uoverskuelig fremtid.

991 SV mener at kommunen må ta hovedansvaret for god areal- og samfunnsplanlegging, og ikke
992 overlate utviklingen til private aktørers egeninteresser. Derfor vil SV styrke innbyggernes
993 mulighet til å påvirke byutviklingen og premiere utbyggere som vil bygge i tråd med
994 demokratisk vedtatte planer. En by som er god for barn og unge, er god for alle innbyggere.
995 Samtidig er det de unge som må leve lengst med konsekvensene av beslutningene som blir
996 tatt. Derfor er det spesielt viktig for SV at barn og unges rettigheter og interesser blir godt
997 ivaretatt i byutviklingen.

998 **SV vil:**

- 999 • prioritere innbyggernes interesser høyere enn utbyggernes interesser i byutviklings-
1000 og byggesaker.
- 1001 • involvere innbyggerne aktivt i utviklingen av eget nærmiljø, blant annet gjennom
1002 deltakende budsjettering og folkemøter om arealplaner.
- 1003 • innføre sms- eller e-post-varsling til innbyggerne om saker som angår deres nærmiljø
1004 og hvordan de kan påvirke.
- 1005 • prioritere barn og unges rettigheter i all byutvikling.
- 1006 • gi forkjørsrett i kommunal saksbehandling til prosjekt som er i samsvar med vedtatte
1007 overordnede planer.
- 1008 • ha flere gatenavn og plasser oppkalt etter kvinner, og flere skilt, av typen blå
1009 historiske skilt, som forteller om dem.
- 1010 • at nye boliger bygges nært knutepunkter for kollektivtransport og at kommunen skal
1011 bygge smartere gjennom en moderat økning i tetthet rundt kollektivtilbud med
1012 fellesfunksjoner for å spare totalt areal og legge til rette for gode naboskap.

1013

1014 Kulturminner og arkitektur

1015 En god by tar vare på både sine innbyggere og sin historie. Å ta vare på kulturminner er å ta
1016 vare på byens identitet. Bergen har en rik bygningshistorie, med bygninger fra middelalderen,
1017 unike trehus fra 1600- og 1700-tallet og mange flotte bygårder, småhus og villaer. Disse
1018 bygningene er byens ansikt og en viktig del av vårt felles miljø. Flere av byggene fra 1600-,
1019 1700-tallet og små trehus er truet av generelt forfall og de er sårbare for brann.
1020 Brosteinsgatene og skifertakene er også en del av byens kulturarv og må sikres for
1021 fremtidens generasjoner. De mange frivillige som bidrar til å bevare byens kulturarv, må
1022 sikres støtte til sin aktivitet.

1023 SV vil:

- 1024 • styrke byantikvaren.
- 1025 • reetablere byarkitekten.
- 1026 • gjennomføre kulturminnekartlegging av alle deler av kommunen.
- 1027 • jobbe mot fiendtlig arkitektur, og vil tilbakeføre all fiendtlig arkitektur.
- 1028 • styrke vedlikeholdet av verneverdige og fredede bygg i kommunalt eie.
- 1029 • ta vare på de kulturhistoriske verdiene middelalderkirkene representerer.
- 1030 • skjerpe tilsynet med bygningsvern og brannsikring av verneverdig og fredet
1031 bebyggelse og utleieboliger i brannsmitteområdene i Bergen.

- 1032 ● sikre brannvesenet åpne og gode utrykningsveier, blant annet ved å forby
1033 gateparkering i brannsmitteområdene der det meste av den eldre trehusbebyggelsen
1034 ligger.
- 1035 ● sikre Beffen!
- 1036 ● stille krav om samarbeid med byantikvar og brannvesen for å innvilge søknader om
1037 fritak for eiendomsskatt for fredede og verneverdige bygninger og eiendommer.
- 1038 ● at brostein skal være det foretrukne veidekket i alle byområder i Bergen, og
1039 tilbakeføre til brosteinsdekke der dette i dag ligger under asfalt. For sykkeltraseer skal
1040 en velge veidekke som gjør det attraktivt og trygt å sykle, men som også understøtter
1041 byens kulturarv.
- 1042 ● sikre byens skifertak og styrke støtteordninger for huseiere som tar vare på dem.
- 1043 ● sikre gjenoppbygging av Ekserserhuset som kommunalt kulturhus i Baneveien.
- 1044 ● iverksette tiltak for å hindre spekulasjon i forfall av verneverdige bygg.
- 1045 ● sikre og styrke veterantoget på gamle Vossebanen.

Samferdsel

Bane til alle bydeler

Den siste valgperioden har vært fire tapte år for bybanen. På grunn av Høyres spektakulære løftebrudd har byggingen av bane til Åsane blitt utsatt, blant annet i et samarbeid med partier som ikke ønsker noen bybane i det hele tatt. Bergenserne risikerer fortsatt at bybanen aldri blir bygget dersom tunnelalternativet viser seg å ikke være gjennomførbart enten av praktiske, tekniske, eller økonomiske grunner.

Derfor sier SV klart og tydelig: Ingen flere utsettelse. Vi går til valg på å bygge bybanen til Åsane så fort som mulig, i åpen trasé langs Bryggen.

Bybanen må bli ryggraden i transportsystemet i Bergen. Et skinnegående, utslippsfritt, forutsigbart og køfritt transportalternativ til alle bydeler vil gi mange flere mulighet til å bruke miljøvennlig transport. Kollektivtilbudet må ha vesentlig større kapasitet enn i dag, med flere avganger og ruter.

SV vil bruke bybanen til å gi et byutviklingsløft langs hele traseen og samtidig overføre veikapasitet fra bil til kollektivpassasjerer, syklistene og fotgjengere. Det krever at bybanen først og fremst legges på gategrunn, og at profittsøkende utbyggere ikke får legge alle premissene for byutviklingen langs traseene. Bybaneutviklingen skal være menneske- og naturvennlig. Mens bybanen bygges, vil eksisterende nabolag, bebyggelse og grøntområder utsettes for negativ påvirkning i form av støy og støv i anleggsperioden. SV vil legge vekt på å redusere miljøpåvirkningene mest mulig i anleggsfasen og finne løsninger som er gode for folk, klima og miljø.

SV vil:

- begynne byggingen av bybanen til Åsane så fort som mulig, i den vedtatte og ferdigregulerte traséen langs Bryggen.
- vurdere muligheten for å erstatte tunnelen under Sandviken kirke med et nytt traséalternativ i Sjøgaten, hvor biltrafikken også reduseres. En eventuell slik endring skal ikke føre til at utbyggingen til Åsane utsettes.
- jobbe for at staten tar en større del av kostnaden med bybaneutbyggingen, minst 80%.
- finne og realisere en løsning for bybanen i sentrum som sikrer at bybanen til Fyllingsdalen kan få økt rutefrekvens.
- stille krav om bilfri sone på Bryggen og gjennomføring av nødvendige tiltak for å redusere biltrafikken på strekningen Øvregaten-Nye Sandviksveien-Sandviksveien.
- få på plass en sammenhengende sykkelvei gjennom sentrum og Sandviken som del av bybaneutbyggingen til Åsane.

- 1081 • at bybanestrekningene til Dokken, Laksevåg, Loddefjord, Vadmyra og Storavatnet, blir
- 1082 planlagt, og at det utarbeides og vedtas kommunedelplaner for alle
- 1083 bybanestrekninger.
- 1084 • redusere sårbarheten i bybanesystemet ved å etablere flere vendemuligheter på
- 1085 traseene.
- 1086 • flytte E39 ut av Sandviken ved å bruke dagens E39 til bybane og tofelts lokalvei.

1087

1088 Folk framfor biler

1089 For at Bergen skal nå klimamålene sine, må vi prioritere kollektivtransport, gående og
 1090 syklende foran privatbilisme. Bilkjøring fører til store klimagassutslipp, luftforurensing og
 1091 dekkslitasje fører til forurensing av mikroplast som skader omgivelsene. SV ønsker et bilfritt
 1092 sentrum, og er imot veiutbygging som fører til økt biltrafikk i eller inn mot Bergen. Store
 1093 motorveiprosjekt fører til nedbygging av natur og tap av matjord, samtidig som
 1094 kollektivtransporten taper. Bergen trenger en grønn transportrevolusjon, og det haster.

1095 Vi vil sikre at kollektivprisene alltid er lavere enn prisen for å passere bomringen med bil, og
 1096 at prisen for bil både er miljø- og rushtidsdifferensiert. Bompenginntektene skal også brukes
 1097 til å finansiere drift av kollektivtransporten, og ikke bare til investeringer.

1098 Et godt utbygd kollektivsystem er dessverre ikke tilstrekkelig. Restriksjoner på biltrafikken er
 1099 nødvendig for å bli kvitt unødvendig bilkjøring. SV er derfor tilhenger av at bilistene må betale
 1100 for å bruke veien de kjører på, samtidig som vi øker kollektivtransportens konkurransekraft
 1101 sammenlignet med bilkjøring.

1102 SV vil:

- 1103 • øke kollektivandelen av daglige reiser i Bergens-området til minst 20%
- 1104 • sikre at Byvekstavtalen etterleves med nullvekst i biltrafikken.
- 1105 • utrede alternativer for veiprising til erstatning for dagens bomring, slik at ordningen blir
- 1106 mer rettferdig.
- 1107 • gradvis avvikle noen av privilegiene som el-biler har i dag, som kjørerett i
- 1108 kollektiv/sambruksfelt og sterkt redusert pris for passering i bomringen.
- 1109 • omgjøre ett kjørefelt i hver retning på alle firefeltsveier til kollektivfelt.
- 1110 • at alle nye utbygginger av boliger og arbeidsplasser skal ha tilgang på god
- 1111 kollektivtransport.
- 1112 • gjøre Torget og Bryggen til bilfrie soner på vei mot et bilfritt sentrum.
- 1113 • gjøre plass til sammenhengende sykkelvei og fotgjengere på veien til målet om bilfritt
- 1114 sentrum.

- 1115 ● sikre gode gang- og sykkelveier i hele kommunen.
- 1116 ● redusere fartsgrensen til 30 km/t i sentrum og tettbygde strøk.
- 1117 ● innføre miljøfartsgrense på alle innfartsårer inn mot Bergen sentrum.
- 1118 ● avvikle all gateparkering i sentrum som ikke er avsatt til boligsone-, løperhjul- eller
- 1119 HC-parkering.
- 1120 ● omgjøre Klostergarasjen til boligsoneanlegg, rive Bygarasjen for å omdisponere
- 1121 arealet til andre formål og avvikle minst 3000 parkeringsplasser i sentrum.
- 1122 ● øke parkeringsprisene i kommunale parkeringsanlegg og stille krav om
- 1123 parkeringsavgift ved kjøpesentre dersom det blir lovhjemmel for det.
- 1124 ● redusere parkeringsnormen for biler i boligprosjekter og næringsbygg.
- 1125 ● tilrettelegge for økt bildeling, blant annet ved at parkeringsplasser omdisponeres til
- 1126 bildeling, og at disse får billigere/gratis parkering.
- 1127 ● etablere en tofelts ringveg øst mellom Arna og Nesttun med tofelts tunnel forbi
- 1128 Grimesvingene og sammenhengende gang- og sykkelvei mellom Indre Arna og
- 1129 Midtun.
- 1130 ● være en pådriver for at Hordfast ikke realiseres.
- 1131 ● fjerne trafikkmaskinene Torborg Nedreaas gate og Danmarks plass i løpet av de neste
- 1132 30 årene. Det skal vi legge til rette for i alle de neste valgperiodene.
- 1133 ● gå inn for omkamp om trolleybussens fremtid, slik at den ikke legges ned slik planene
- 1134 nå er.
- 1135 ● innføre en miljøfartsgrense på 60 km/t mellom Glaskartunnelen og Fløyfjellstunnelen.
- 1136 ● stille krav om utslippsfrie hurtigbåter på strekningen Bergen-Askøy, Bergen-
- 1137 Nordhordland og andre aktuelle strekninger.
- 1138 ● kreve at alle nye utbygginger har god tilgang til kollektiv, sykkel og gange.
- 1139 ● bygge gode, sammenhengende gang- og sykkelveier i og mellom alle bydeler.
- 1140 ● stille krav om gang- og sykkelavstand til service- og velferdstilbud i all boligbygging.

1141

1142 Økt trafiksikkerhet

- 1143 Hvert år blir altfor mange drept eller skadet i trafikken. Trafiksikkerheten i Bergen er mange
- 1144 steder langt fra god nok. Når veien er utrygg for gående og syklende øker bilkjøringen og gjør
- 1145 veien enda mer trafikkfarlig. Disse onde sirklene vil SV bekjempe. Vi prioriterer tryggheten til
- 1146 de myke trafikantene.

1147 **SV vil:**

- 1148 • innføre hjertesoner med bilfrie områder og lav fartsgrense, maks 30 km/t, rundt alle
- 1149 barne- og ungdomsskoler og barnehager.
- 1150 • etablere flere miljøgater med lav fartsgrense og eget sykkelfelt som prioriterer de
- 1151 myke trafikantene.
- 1152 • øke investeringene i trafikksikkerhetstiltak og utbygging av gang- og sykkelveier, blant
- 1153 annet ved å bruke en høyere andel av bompenginntektene til dette formålet.
- 1154 • stille krav om bilfri sone på Bryggen og gjennomføring av nødvendige tiltak for å
- 1155 redusere biltrafikken på strekningen Øvregaten-Nye Sandviksveien-Sandviksveien.
- 1156 • gi fotgjengere signalprioritering ved fotgjengerfelt i sentrum og langs skoleveier. Lyset
- 1157 skal stå på grønt for fotgjengere som standard, og bilene vente på lyssignal.
- 1158 • arbeide for at ingen veier i Bergen kommune har høyere fartsgrense enn 80 km/t slik
- 1159 at man også kan bygge trafikksikre kollektivfelt.
- 1160 • forby gateparkering langs alle skoleveier der det ikke finnes fortau eller
- 1161 gang/sykkelvei.
- 1162 • stille krav om gode og trafikksikre løsninger i alle utbyggingsplaner.
- 1163 • sikre universell utforming av alle fortau og fotgjengerfelt slik at alle innbyggere kan
- 1164 ferdes trygt uavhengig av funksjonsnivå.
- 1165 • styrke vedlikeholdet av snarveier og barnetråkk som er skjermet for biltrafikk.

1166

1167 **Sykkelbyen**

1168 En høy andel av bergenserne bor i sykkelavstand til jobben. Likevel er Bergen en sykkelsinke

1169 med svært lav sykkelandel. SV mener at et gjennomgående og sammenhengende

1170 sykkelveinett som skiller gående og syklende er nødvendig for å øke sykkelandelen. Samtidig

1171 må det tilrettelegges bedre for sykling internt i bydelene, særlig lokale sykkelveier til skoler,

1172 idrettsanlegg og arbeidsplasser må prioriteres. Flere høyfarts sykkelveier vil gjøre det mer

1173 attraktivt å sykle lengre distanser.

1174 Vi vil også opprettholde og utvide ordningen med reklamefrie bysykler, dette vil vi tilby i alle

1175 bydeler. Tilbudet bør også inkludere el-sykler, og bli en del av kollektivtilbudet inkludert i

1176 Skyss sine billetter. Vi ønsker også å fase ut de kommersielle el-løperhjulene. I mellomtiden

1177 ønsker vi å redusere antall tillatte el-løperhjul og begrense makshastigheten.

1178 **SV vil:**

- 1179 • prioritere sammenhengende sykkelvei gjennom Bergen sentrum, blant annet ved å
- 1180 omdisponere veikapasitet fra biltrafikken, f.eks. i Kong Oscars gate og på Torget.

- 1181 ● bygge ut det lokale sykkelveinettet i bydelene slik at det blir trygt å sykle til skole,
1182 arbeid og fritidsaktiviteter med maks 30 km/t på vei der sykler og biler møtes.
- 1183 ● etablere et sykkelkontor med planleggingskapasitet som skal involveres i all
1184 trafikkplanlegging og alltid inkludere sykkelvei i all bybane- og veiplanlegging.
- 1185 ● stille krav om trygg omkjøring for syklistene ved vei- og anleggsarbeid.
- 1186 ● øke det totale antallet bysykler for hver ny bydel som blir inkludert i ordningen og
1187 sørge for en tilstrekkelig andel elsykler.
- 1188 ● utvide åpningstidene for bysyklene og arbeide for at bysyklene blir en integrert del av
1189 kollektivtilbudet.
- 1190 ● bygge ut anlegg for trygg sykkelparkering med mulighet for lading av el-sykkel i
1191 sentrum og ved kollektivknutepunkt.
- 1192 ● prioritere innfartsparkering for sykkel fremfor innfartsparkering for bil.
- 1193 ● stille krav om trygg sykkelparkering under tak og med lademulighet til utbyggere av
1194 boliger og næringsområder.
- 1195 ● tilrettelegge for frakt med lastesykkel i sentrum.
- 1196 ● sørge for rask snørydding i gater, sykkelveier og på fortau. Stille strengere krav til
1197 kvaliteten på snøbrøyting for å sikre bedre fremkommelighet
- 1198 ● forby parkering av kommersielle el-løperhjul i brannsmitteområder på annet enn
1199 spesielt definerte plasser og forby oppbevaring og lagring av kommersielle el-løperhjul
1200 og batterier i boligområder.
- 1201 ● Alt a) Redusere makstaket på antall el-løperhjul til 5000, og i sentrum til 300.
1202 Alt b) Redusere antall el-løperhjul i takt med utvidelse av bysykkellordningen med mål
1203 om null el-løperhjul i Bergen kommune.
- 1204 ● innføre flere soner der man ikke kan kjøre med el-løperhjul i sentrum og innføre flere
1205 sakesoner.
- 1206 ● beholde nattetstenging av el-løperhjul.
- 1207 ● innføre et prikkbelastningssystem for utleiende av el-løperhjul, slik at tillatelse til å drive
1208 utleie av el-løperhjul kan trekkes tilbake ved mangelfull etterlevelse av kontraktsvilkår
1209 eller relevante lovbestemmelser.
- 1210
- 1211

1212 Buss og tog

1213 Et godt buss- og togtilbud er, sammen med bybanen, nødvendig for å oppnå redusert
1214 biltrafikk. Selv om kollektiv- og togtransporten er et fylkeskommunalt og statlig ansvar, er det
1215 mye Bergen kommune kan gjøre for å bidra til et bedre buss- og togtilbud for passasjerene.

1216 SV vil:

- 1217 ● kjempe for at de rasfarlige områdene på E16 og toglinjen mellom Bergen og Voss blir
1218 prioritert først når ny vei og bane på strekningen skal bygges.
- 1219 ● styrke Bergen kommunes innflytelse på utvikling av rutetilbud, pris og billettsystem for
1220 kollektivtransporten.
- 1221 ● DISSENS 1: Et mindretall på én i komiteen vil ha følgende setning med: «jobbe for
1222 gratis kollektivtransport i Bergen.» Et flertall på fire vil ikke ha med setningen.
- 1223 ● regulere kollektivfelt på alle innfartsårene til Bergen for å hindre at busser står i bilkø.
- 1224 ● utrede muligheten for å reservere Løvestakktunnelen utelukkende for kollektivtransport.
- 1225 ● sikre lyskryssprioritering for bussene slik at de kommer raskere frem.
- 1226 ● stille krav om at alle busser i Bergen, også kommersielle turistbusser og
1227 sightseeingbusser, skal være utslippsfrie. F.eks. gjennom bruk av nullutslippssoner.
- 1228 ● kjempe for rask realisering av ny, rassikker og raskere togtrasé mellom Bergen og
1229 Voss og at løftene om å bygge Ringeriksbanen blir holdt.

Grønn omstilling og sirkulær økonomi

Redusert forbruk og mer gjenbruk

All ressursbruk belaster naturen og klimaet. SV skal jobbe for at Bergen har en sirkulær økonomi der ressurser holdes i kretsløp lengst mulig gjennom ombruk, og med mål om å redusere forbruk og avfall, der det skal være enkelt å gjenvinne og bruke resirkulerte materialer. Lavt forbruk bør premieres, og kommunen må legge til rette for at flere kan leve i tråd med naturens tålegrenser. Kommunen skal derfor redusere avfallsmengdene og øke ombruk, materialgjenvinning og kildesortering, blant annet gjennom sitt eierskap i BIR. Mest mulig av ressursutnyttelsen bør skje lokalt for å redusere transport og utslipp.

SV vil:

- bruke kommunens eierskap i BIR til å redusere tekstilavfall gjennom økt reparasjon, ombruk og gjenvinning.
- legge om de kommunale avgiftene slik at innbyggerne betaler etter hvor mye de forbruker, blant annet slik at renovasjons- og vannavgiften fastsettes på bakgrunn av husholdningens forbruk.
- legge til rette for delings- og reparasjonsverksteder ved gjenbruksstasjonene og i nabolagene, der innbyggerne kan få veiledning og opplæring i å reparere ødelagte gjenstander, låne verktøy og utstyr, og reparere klær og andre bruksgjenstander for å forlenge levetiden.
- tilrettelegge for byttedager og byttemarkeder i samarbeid med miljø- og studentorganisasjoner.
- ha mer gjenbruk, redesign og bruk av resirkulerte materialer ved kommunale innkjøp av møbler og interiør, samt sikre gode reparasjonsløsninger.
- at arbeidet med å redusere matsvinn blir innlemmet i kommunens planer og strategier.
- samarbeide med dagligvare- og restaurantbransjen om å redusere matsvinn, blant annet gjennom et prøveprosjekt der det samles inn brukbare matvarer som er utgått på dato til bruk i kommunale kantiner og kjøkken.
- stille krav om materialgjenvinning i alle byggeprosjekt for å øke graden av ombruk.
- få på plass bedre ordninger for kildesortering og kompostering av våtorganisk avfall, som matavfall. Bossettet i sentrum må tilrettelegges for slikt avfall.
- bekjempe kjøpepress ved å hindre kommersialiseringen av det offentlige rom gjennom blant annet å stramme inn skiltvedtektene og forby reklameboards.

1264 Energi - bruke mindre og leve mer

1265 All produksjon av energi innebærer naturinngrep. Det beste vi kan gjøre for å redusere
1266 miljøbelastningen ved energiproduksjon, er å redusere energibruken så mye som mulig og
1267 bruke energien på de riktige tingene. SV mener strøm er kritisk infrastruktur, og vil sikre
1268 varige, rimelige og forutsigbare priser for folk og næringsliv.

1269 Nøkkelen til store kutt i klimagassutslippene er å redusere energiforbruket og erstatte fossil
1270 energi med fornybar energi. For å stimulere grønn omstilling må Bergen også ta i bruk sine
1271 fornybare energiresurser, som vannkraft, jordvarme og solenergi, heller enn gjennom
1272 kjernekraft. Dette er avgjørende for å klare overgangen til nullutslipp på en trygg,
1273 gjennomførbar og raskere måte.

1274 SV vil:

- 1275 ● fase ut bruk av fossil energi i Bergen og satse på energieffektivisering og
1276 energisparing.
- 1277 ● fase ut bruk av fossile kilder til oppvarming av bygg og produksjon av fjernvarme, og
1278 ikke tillate fossile oppvarmingskilder i nybygg.
- 1279 ● stille krav om energieffektivisering og fornybar energiproduksjon ved kommunale
1280 nybygg og renoveringer.
- 1281 ● supplere ENOVAs støtteordninger for en storstilt utbygging av solenergi, særlig på tak
1282 i borettslag, sameier og næringsbygg.
- 1283 ● sørge for at det gjennomføres energieffektivisering og utbygging av solenergi på
1284 offentlige bygg.
- 1285 ● etablere en egen satsing på energieffektivisering i eldre kommunale boliger og bygg.
- 1286 ● at kommunen skal tilby gratis energirådgivning til innbyggerne, og hjelpe til med
1287 søknadsprosesser og nødvendig tilrettelegging.
- 1288 ● bruke eierskapet i Eviny til å fremme energisparing og satsing på grønn hydrogen,
1289 solenergi, jordvarme og havvind, og gå imot utbygging av vernede vassdrag.
- 1290 ● bruke eierskapet i Eviny og BKK til å sikre at det er nok kraft tilgjengelig der den
1291 trengs, blant annet ved å frigjøre strøm gjennom energieffektivisering, lokal
1292 energiproduksjon og utnyttelse av overskuddsvarme.
- 1293 ● si nei til etablering av kraftkrevende næring som ikke bidrar til det grønne skiftet, som
1294 produksjon av kryptovaluta eller elektrifisering av sokkelen med kraft fra land.

1295

1296

1297 Et levende og grønt næringsliv

1298 SV ønsker levende og mangfoldige byområder, ikke bydeler som tømmes for liv etter
1299 arbeidstid fordi handelen er konsentrert i store kjøpesentre utenfor sentrum. Derfor skal vi
1300 styrke lokalt næringsliv, håndverk og produksjon. Det vil vi gjøre ved å bevare mindre
1301 butikker, levende handlegater og lokale møteplasser. Samtidig skal reguleringsplaner sikre
1302 arealer der håndverk og produksjonsvirksomhet kan etableres og utvikles.

1303 SV har som mål å legge til rette for utvikling av et variert næringsliv som kan sikre bærekraft,
1304 velferd og sysselsetting, også etter oljealderen. God næringspolitikk betyr derfor satsing på
1305 forskning, kompetanse og innovasjon. Derfor må Bergen være en aktiv pådriver for at
1306 næringslivet på alle områder har søkelys på miljø og grønne arbeidsplasser. Med alle de
1307 kloke hodene i industrien og forskningen skal vi gå fra dagens fossilsamfunn til et
1308 lavutslippssamfunn og videre inn i nullutslippssamfunnet.

1309 SV vil:

- 1310 • stille krav om nullutslippsløsninger for anleggsmaskiner, byggestrøm, byggvarme,
1311 tørking og transport til, fra og på byggeplassen for å nå målet om utslippsfrie
1312 byggeplasser.
- 1313 • styrke støtteordninger til privatpersoner og bedrifter som ønsker å starte med grønn
1314 næringsvirksomhet, særlig i samarbeid med forskningsinstitusjoner.
- 1315 • opprette en støtteordning som går direkte til å promotere grønne pilotprosjekter og
1316 demonstrasjon av ny teknologi.
- 1317 • bruke eierskapet i Eviny til å sikre god miljøtilstand i vassdragene og at
1318 kraftproduksjon ikke går på bekostning av viktige naturverdier.
- 1319 • at kommunen skal stille krav til grønne, utslippsfrie og sirkulære løsninger i
1320 kravspesifikasjonen i sine innkjøps- og anbudsordninger for å stimulere utviklingen av
1321 et grønt næringsliv i Bergen.
- 1322 • forsterke satsingen på Havbyen Bergen for å fremme en forskningsbasert og
1323 bærekraftig utvikling av havnæringene i regionen.
- 1324 • satse på geotermisk energi for å bidra til innovativ næringsutvikling og grønne
1325 arbeidsplasser i Bergen.
- 1326 • bruke våre verdensledende forskningsmiljø aktivt i utforming av miljøkrav til
1327 havnæringene.
- 1328 • bruke det kommunale eierskapet i selskaper som BKK, Eviny, BIR, Bergen Parkering
1329 AS og Bergen Havn AS til å stimulere til miljøomstilling.
- 1330 • styrke det lokale næringslivet på bekostning av multinasjonale aktører i Bergen
1331 sentrum.
- 1332 • sørge for at Fisketorget beholdes som et åpent torg som er tilgjengelig for alle.

- 1333 • etablere et samarbeidsprosjekt med forskningsmiljøene om grønn innovasjon i
- 1334 kommunal sektor delfinansiert med midler gjennom Forskningsrådet.
- 1335 • få på plass et samarbeid med næringslivet for å redusere plast- og matavfall.
- 1336 • utvikle samarbeid mellom kommunen og lokalt næringsliv om reparasjonstjenester,
- 1337 samt lokale, sirkulære kretsløp for varer og materialer, slik at alle deler av kommunen
- 1338 kan redusere sitt avfall.
- 1339 • etablere en strategisk satsing på geotermisk energi i samarbeid med aktuelle
- 1340 forskningsmiljø, Eviny og byggenæringen i Bergen.
- 1341 • legge til rette for at landbruksnæringen kan drive lønnsom økologisk gårdsturisme.
- 1342 • redusere plastbruk i landbruket, og innføre gode ordninger for innsamling og
- 1343 resirkulering av plastavfall i næringen.
- 1344 • lage en plan for hvordan Bergen kommune kan hindre ytterligere tap av matjord, og gi
- 1345 sammenhengende jordbruksområder varig vern.
- 1346 • opprettholde beitebruk med småfe for å hindre gjengroing og ta vare på biologisk
- 1347 mangfold.
- 1348 • fase ut bruk av fossile kilder til oppvarming av bygg og produksjon av fjernvarme, og
- 1349 ikke tillate fossile oppvarmingskilder i nybygg.
- 1350 • innføre innkjøpsstopp av oppdrettsfisk i kommunen så lenge næringen ikke driver
- 1351 bærekraftig.
- 1352 • forsterke ordningen med miljødifferensierte gebyr i havnen.
- 1353 • sikre et helhetlig oppsamlingssystem for marin plastforsøpling i hele havneområdet i
- 1354 Bergen gjennom et spleiselag med havnæringene.
- 1355 • jobbe for å få et nasjonalt visningscenter for grønn havteknologi i Bergen.
- 1356 • bidra til realiseringen av nytt bygg for Havforskningsinstituttet og Fiskeridirektoratet.
- 1357 • samarbeide med Vestland fylke og omegnskommunene om å bekjempe
- 1358 miljøforurensing og rømming fra oppdrettsanlegg i Bergensområdet.
- 1359 • si nei til nyetableringer og utvidelser av kjøpesentre utenfor Bergen sentrum for å
- 1360 styrke sentrumshandelens konkurransekraft.

1361

1362 **Bærekraftig reisemål**

- 1363 Reiselivsnæringen i Bergen bør i større grad rettes mot natur-, kultur- og matopplevelser. Det
- 1364 må legges til rette for at turister enkelt kan benytte seg av sykler og el-sykler for å oppleve
- 1365 Bergen. Turisme er en kilde til inntekt, men også en kilde til forurensning. Turismen i Bergen

1366 må gjøres kjent som turisme med et miljøperspektiv. At cruiseferger og andre skip som
 1367 brukes i turistsammenheng skal seile utslippsfritt i norske fjorder. Lokale besøksbidrag
 1368 kommer godt med for å bøte på et høyt press fra turismen – og det er på overtid at dette
 1369 innføres i Bergen. Reiselivsnæringen skaper ringvirkninger i lokalsamfunn, men vi vet at
 1370 fotavtrykket på natur og infrastruktur er stort mange steder. Nå skal vi få en ordning som vil
 1371 gjøre det mulig å sikre viktige fellesgoder, og håndtere belastningen fra mange besøkende.
 1372 Målet er å ta vare på lokalsamfunnene, menneskene og naturen der de tilreisende oppholder
 1373 seg.

1374 **SV vil:**

- 1375 ● stille krav om at gods- og passasjerbåter, inkludert cruiseskip, bruker landstrøm.
- 1376 ● utvikle Bergen som bærekraftig reiselivsdestinasjon med null klimagassutslipp både
- 1377 på reisen til og fra og under oppholdet i byen.
- 1378 ● bruke besøksbidrag for overnatting og fra cruisevirksomhet til å finansiere tiltak for å
- 1379 redusere negativ miljø- og klimapåvirkning av turisme.
- 1380 ● samarbeide med reiselivsnæringen om prosjekt for kortreiste mat-, kultur- og
- 1381 naturopplevelser for turister.
- 1382 ● gå imot bygging av ny rullebane, og jobbe for at passasjertrafikken til og fra Flesland
- 1383 skal gå ned.
- 1384 ● gå inn for en gradvis avvikling av cruisevirksomheten i Bergen så lenge næringen ikke
- 1385 er utslippsfri, og begrense antallet daglige cruisepassasjerer.
- 1386 ● satse på bærekraftige transportformer for turisme som fossilfrie busser, båter og tog.
- 1387 ● at kommunen setter tak på SO_x og NO_x-utslipp fra cruiseskip per dag, og at skip
- 1388 avvises og bortvises ved fare for overskridelser og dårlig luftkvalitet.
- 1389 ● stille krav om at cruiseferger og andre fartøy som brukes av turistnæringen, skal være
- 1390 utslippsfrie eller kunne koble seg til landstrøm for å få legge til kai i Bergen.
- 1391 ● oppmuntre turister til å oppleve byen til fots, gjennom god skilting til attraksjoner, og
- 1392 tilbud om guidede fotturer knyttet til kommunale museer.
- 1393 ● at kun utslippsfrie turistbåter, busser eller sykler benyttes når turister skal på
- 1394 sightseeing i Bergen og omegn.
- 1395 ● innføre parkeringsrestriksjoner for turbusser for å unngå ulemper for nærmiljøet ved
- 1396 viktige turistattraksjoner som eksempelvis Fløibanen og Akvariet.

1397

Hjem ikke marked

1398

En ny retning for boligpolitikken

1399 Bolig skal være et hjem, ikke et spekulasjonsobjekt. Når mennesker med vanlige inntekter
1400 ikke har råd til å bo i Bergen, står vi overfor en boligkrise. Det viser at boligpolitikken ikke kan
1401 overlates til markedet alene. SV vil videreføre og styrke politikken som har gitt kommunen en
1402 mer aktiv rolle i boligsektoren. SV mener at Bergen kommune må ta grep nå for å sikre en
1403 bærekraftig boligpolitikk for byen. Vi trenger en boligpolitikk som gir trygghet, mindre press i
1404 leiemarkedet, tar grep i kortidsutleiemarkedet, skaper tilgjengelighet i den kommunale
1405 boligmassen og en politikk som gjør at flere kan komme inn på eiermarkedet.

1406 Høyrebyrådets løsning på bolig mangelen er å bygge mange små leiligheter. Men fremfor å
1407 senke boligstandarden kan de heller sørge for at alle eksisterende boliger blir tatt i bruk. Det
1408 er faktisk ikke mangel på boliger, all den tid over 200 000 boliger står tomme i Norge. 6600 av
1409 disse boligene er i Bergen. Problemet er mangel på boliger folk har råd til å bo i, sammen
1410 med det faktum at svært mange boliger står tomme og dermed holdes utilgjengelige for
1411 leiemarkedet. Boplikt kan føre til at alle eksisterende boliger blir tilgjengelige for leieboere,
1412 eller legges ut for salg. I en tid hvor det bygges for lite og mange sliter med å skaffe seg bolig,
1413 er det helt håpløst at boliger står tomme. En innføring av boplikt i pressområder vil
1414 tilgjengeliggjøre tusenvis av boliger. Det er ikke mer radikalt enn at danskene allerede har
1415 innført det.

1416 Bergen kommune må øke antall plasser for akuttovernatting. Høyre-byrådet har kuttet i dette
1417 tilbudet, og det er nå rekordmange bostedsløse i byen vår. Alle har rett på et sted å bo, og
1418 mennesker i nød skal ikke måtte sove på gaten.

1419 **SV vil:**

- 1420 • innføre boplikt i Bergen for å sikre at tomme leiligheter brukes til langtidsutleie og som
1421 hjem.
- 1422 • gjennomgå eiendommer Bergen kommune eier, og utrede muligheten for å bortfeste,
1423 utleie eller salg til Sammen for å sikre flere studentboliger.
- 1424 • at gebyrer for regelbrudd samsvarer med utleier sin samlede inntekt på utleieboliger.
- 1425 • jobbe for å innføre høyere eiendomsskatt på sekundærboliger, og gi kommunene
1426 adgang til å fastsette en høyere skattesats for slike boliger.
- 1427 • at Bergen kommune skal bli en betydelig større aktør i boligmarkedet, slik at
1428 boligpolitikken i større grad tar hensyn til innbyggerne framfor utbyggerne.
- 1429 • ekspropriere tomter som ikke benyttes til det formålet de er regulert til innen rimelig
1430 tid.
- 1431 • bekjempe hyblifisering i sentrum av Bergen. Sentrumsområdet skal være for alle, ikke
1432 bare de som kan bo i bittesmå rom. En levende by må ha plass til barnefamilier.

- 1433 • avskaffe ufrivillig bostedsløshet i Bergen.
- 1434 • sikre at personer som bor i midlertidig bolig får rask hjelp til å finne varig bolig.
- 1435 • etablere et boligsosialt råd med representanter fra brukerorganisasjoner og
- 1436 vanskeligstilte på boligmarkedet.
- 1437 • etablere flere «leie til eie»-prosjekter for unge boligsøkere, og styrke ordningen slik at
- 1438 kommunen kan anskaffe flere boliger.
- 1439 • at kommunen, i samarbeid med Husbanken, skal sørge for at flere kan få startlån og
- 1440 tilskudd til etablering.
- 1441 • innføre ordninger for delt eierskap, der kommunen kan stille med egenkapital eller gi
- 1442 kommunale lån til personer som ikke kommer inn på boligmarkedet. Lånene kan være
- 1443 avdragsfrie i en oppstartsperiode, ha lav rente og lang nedbetalingstid, på opptil 50 år.
- 1444 • samle alle kommunens virksomheter på boligområdet i en egen etat som kan drive
- 1445 sosial boligbygging og eiendomsforvaltning.
- 1446 • sikre nok ressurser og kapasitet i Plan- og bygningsetaten, og gjennomføre vedtaket
- 1447 om å etablere en «hurtigfil» i saksbehandlingen for utbyggere som planlegger i tråd
- 1448 med kommunens regulerte planer.
- 1449 • at kommunen skal utføre flere tilsyn i byggesaker.
- 1450 • at kommunen skal føre flere tilsyn med utleieboliger, slå hardt ned på useriøse aktører
- 1451 og tilby råd og veiledning i forbindelse med leieboerrelaterte utfordringer.
- 1452 • innføre en ordning hvor kommunen kan utføre nødvendig arbeid som brannsikring,
- 1453 fjerning av mugg og lignende i tilfeller hvor utleier ikke gjør jobben sin, og sende regningen
- 1454 til huseier.
- 1455 • at kommunen tilrettelegger for flere miljøvennlige kommunale og ikke-kommersielle
- 1456 boliger i sentrum.
- 1457 • øke tilsynet med utleieboliger for å kontrollere brannsikkerhet, forsøpling og støy.
- 1458 • at Bergen kommune skal søke staten om en forsøksordning med kommunale
- 1459 husleienemnder som et middel mot urimelige leieøkninger.

1460

1461 **Alternativet til boligmarkedet**

1462 Boligmarkedet, eller spesifikt totemarkedet, er ikke et vanlige marked. Vi kan ikke lage flere
 1463 tomter, vi har de tomtene vi har. Når vi da putter penger inn i markedet, fører det ofte bare til
 1464 at prisene øker. Det er dette vi ser i dag og er en av hovedgrunnene til at bolig- og leieprisene
 1465 skyter i været.

1466 Heldigvis finnes det byer i verden som har etablerte alternativer til det kommersielle
 1467 markedet, og disse byene scorer ofte høyt på levevilkår. København, Wien og Zürich har en

1468 tredje boligsektor i form av ikke-kommersielle leieboersamvirke, også kalt allmennboliger.
 1469 Allmennboliger er rimelige leieboliger med tidsbestemte kontrakter, som er eid av egne
 1470 boligorganisasjoner hvor det ikke er profitt som er formålet.

1471 Vi ønsker å hente inspirasjon fra disse byene og sikre at vi får på plass en ny
 1472 allmennboligsektor i Bergen for å sikre rimelige, gode og trygge boliger for alle.

1473 **SV vil:**

- 1474 • bygge opp et alternativ til dagens boligmarked med nye allmennboliger.
- 1475 • tilby gunstige lånerammer for allmennboliger som ønsker å tilby boliger i Bergen.
- 1476 • tilby festekontrakt av kommunale tomter med gunstige og langvarige rammevilkår for
 1477 allmennboliger.
- 1478 • kreve at opp mot 20% av utbyggingen i større reguleringsplaner tilbys til
 1479 allmennboliger til en fastsatt lav pris.
- 1480 • jobbe for eventuelle nødvendige lovendringer for at allmennboliger kan blomstre.

1481

1482 **Kontroll på kortidsutleie**

1483 For å sikre gode nabolag må vi ha tiltak for å få kontroll med kortidsutleie i Bergen. De siste
 1484 årene har kortidsutleiemarkedet eksplodert på Høyres vakt. Omfanget av kortidsutleie må
 1485 begrenses, slik at boliger ikke i praksis blir gjort om til hotelleiligheter. Bergen by skal fortsatt
 1486 være levende boligområder, ikke til belastning for nabolagene, og ikke utvikle seg til
 1487 spøkelseskvartaler, slik vi har sett i storbyer i utlandet.

1488 **SV vil:**

- 1489 • sette en samlet grense for hvor mange boliger som kan kortidsutleies i et nabolag og
 1490 ha mulighet til å innføre et forbud.
- 1491 • at plattformselskap som Airbnb og profesjonelle utleiery skal pålegges å rapportere til
 1492 kommunen om døgnutleie på hver enhet og prisen som blir betalt.
- 1493 • at plan- og bygningsetaten styrkes med flere ressurser til tilsynsavdelingen slik at
 1494 ulovlig kortidsutleie kan følges opp og avdekkes.
- 1495 • sette en maksgrense på 30 døgn med kortidsutleie i året.
- 1496 • hindre at boliger kjøpes opp for å drive hotell-lignende virksomhet og kortidsutleie som
 1497 Airbnb i bygg som kommunen har bestemt skal være til boligformål.
- 1498 • innføre forbud mot at utenlandske selskap kan eie boliger i Bergenhus bydel.
- 1499 • innføre gebyrer ved brudd på reglene for kortidsutleie, på et nivå som virker
 1500 avskrekkende og står i forhold til inntektene fra utleien.

- sikre total forbud mot såkalt "10-2" kontrakter hvor du blir kastet ut av hjemmet ditt i to måneder om sommeren for at utleier skal tjene mer på korttidsutleie.

1503

1504 Gode kommunale boliger

1505 Boligpolitikk er fordelingspolitikk. Det handler om mer enn å eie egen bolig. Det handler
 1506 først og fremst om muligheten til å ha et godt hjem, som FN definerer som en
 1507 menneskerett. Det norske boligmarkedet blir stadig vanskeligere for dem som vil leie og
 1508 dem som vil eie, og bidrar sterkt til å øke forskjellene i samfunnet. Med andre ord er det
 1509 et behov for å ta politiske grep. Boligkøen i Bergen øker for husstander som venter på
 1510 kommunal bolig. Et presset boligmarkedet gjør det stadig mer utfordrende for
 1511 vanskeligstilte å komme inn eller bli boende. Kommunale boliger er ofte for små og av
 1512 dårlig standard, og er ofte i belastede bomiljøer. I Bergen økte antall bostedsløse med
 1513 60 prosent fra 2022 til 2025 og 75 av disse var barnefamilier. Utviklingen går altså i helt
 1514 feil retning. SV ønsker en by der flere får et hjem, ikke en plass i køen. Kommunen har
 1515 et tydelig ansvar for å sikre trygge og varige boforhold.

1516 SV vil:

- at Bergen kommune skal etablere 100 nye kommunale boliger hvert år de neste ti årene for å ta igjen tapt tid i den sosiale boligpolitikken.
- gi den kommunale boligpolitikken et løft, slik at ingen skal stå i kø for kommunal bolig i Bergen lenger enn én måned.
- at kommunen skal bruke forkjøpsretten i langt større grad enn i dag.
- at det skal bygges flere kommunale boliger i alle bydeler.
- øke tilgangen på egnede kommunale boliger for barnefamilier.
- ta igjen vedlikeholdsetterslepet i kommunale boliger ved å renovere boligene slik at både bomiljø og miljøstandard blir tilfredsstillende.
- at Bergen skal gå bort fra ordningen med gjengs leie, og heller tilpasse husleien i kommunale boliger til faktiske drifts- og vedlikeholdsutgifter.
- at barnefamilier, eldre og uføre i kommunale boliger skal tilbys lengre husleiekontrakter for å gi trygghet og stabilitet.

1530 Naboskap og dugnad

1531 De gode nabolagene

1532 SV vil utvikle de gode nabolagene i byen. Gode nabolag er mangfoldige, og stabile over tid
 1533 fordi de har rom for mennesker i ulike familie- og samlivsformer og i alle livsfaser. Det krever
 1534 en god blanding av boliger for unge, eldre, enslige og barnefamilier. Gode nabolag er
 1535 skjermet for støy og forurensing og har tilgang til gode, felles utearealer for alle aldersgrupper
 1536 og funksjonsnivå. I det gode nabolaget treffer barna venner for livet på lekeplassen og i
 1537 barnehagen i nærmiljøet, og venner går og sykler trygt sammen til skole og fritidsaktiviteter.
 1538 Her finnes møteplasser for barn, ungdom og voksne i alle aldre. Fra det gode nabolaget er
 1539 det kort vei til natur- og kulturopplevelser, og et godt utbygd kollektivtilbud.

1540 For å skape de gode nabolagene må vi gi mer makt over nærmiljøene til de som bor der, og
 1541 sørge for at nabolagene selv spiller en aktiv rolle i utformingen av byrommene. Slik kan også
 1542 nabolagenes egenart bevares.

1543 SV vil:

- 1544 • stille krav til gode nabolagskvaliteter for folk i alle livsfaser og varierte boligstørrelser i
 1545 all boligbygging.
- 1546 • stille tydelige krav til bokvalitet med uteoppholdsareal, rikelig tilgang til grønne lunger,
 1547 varierte boligstørrelser, begrensninger i byggehøyde og ivaretagelse av hensynet til
 1548 nabobebyggelse.
- 1549 • tilrettelegge for urbant jordbruk i nabolag, blant annet ved å etablere flere
 1550 parselhager, felleshager og byhager, samt flere grønnsakshager i f. eks. skoler og
 1551 barnehager.
- 1552 • etablere flere miljøgater, gatetun og parkeringsfrie og bilfrie områder.
- 1553 • sikre gode boligsosiale løsninger ved at kommunale møteplasser skal være
 1554 inkluderende og universelt utformet.
- 1555 • legge til rette for mer lokal, småskala matproduksjon gjennom blant annet
 1556 andelsgårder, nabolagshager og urbant jordbruk.
- 1557 • som hovedregel ikke tillate bygging av høyhus i boligområder fordi de kaster lange
 1558 skygger og forringer kvaliteten på uteområdene.
- 1559 • ha et reklamefritt offentlig rom.
- 1560 • utarbeide flere gatebruksplaner med sikte på å omgjøre asfaltert areal til andre formål
 1561 i samarbeid med nærmiljø og velforeninger.
- 1562 • støtte og legge til rette for nabolagstiltak som f.eks. Bærekraftig liv.
- 1563 • etablere hundeparker i alle bydeler.

- 1564 • begrense andelen av utleieboliger i brannsmitteområdene i Bergen.
- 1565 • etablere flere lekeplasser av høy kvalitet, slik at alle barn i Bergen bor nær en
- 1566 lekeplass.
- 1567 • at ubrukte og forlatte bygg og tomter som kommunen eier, skal brukes til prioriterte
- 1568 boligsatsinger eller til kultur-, idretts- og frimrådeformål, som rimelige lokaler og
- 1569 verksteder for kunstnere eller frivillig aktivitet.
- 1570 • legge til rette for at nabolagssteder kan låne ut utstyr og verktøy, samt gi opplæring og
- 1571 veiledning i reparasjon av klær og gjenstander, for eksempel gjennom
- 1572 frivillighetssentraler i bydelene, Bergen Fellesverksted og BUA.
- 1573 • utarbeide en egen byromsstrategi for å sikre vedlikehold, utvikling og etablering av
- 1574 byrom med gode kvaliteter i hele Bergen.
- 1575 • etablere en prøveordning med hagehus, etter modell fra Stavanger.

1576

1577 Gode møteplasser vi skaper sammen

1578 Det er verdifullt og viktig at mennesker møtes på tvers av skillelinjer som generasjon,
 1579 økonomi og interesser. Gode møteplasser og byrom er sentrale for trivsel, livskvalitet,
 1580 folkehelse og et levende demokrati, og skal være tilgjengelige for alle, uansett funksjonsnivå
 1581 og størrelse på lommeboka. Vi vil prioritere å legge til rette for steder folk kan møtes både ute
 1582 og innendørs, skjermet fra kommersielle interesser og biltrafikk.

1583 Frivilligheten er et lim i å skape og etablere gode møteplasser. Bergen kommune må
 1584 synliggjøre og videreutvikle den verdifulle innsatsen til de mange lagene og organisasjonene
 1585 som sikrer møteplasser og fellesskap i byen vår. Samtidig er det viktig at frivilligheten er et
 1586 supplement til offentlige tjenester, og aldri en erstatning for dem.

1587 SV vil:

- 1588 • gi frivillige organisasjoner varige og pålitelige driftstilskudd som følger lønns- og
- 1589 kostnadsutviklingen i samfunnet. Rammetilskudd til frivillige organisasjoner som
- 1590 Bergen kommune finner støtteverdige må minimum indeksreguleres årlig.
- 1591 • at de frivillige organisasjonene ikke skal bruke unødige tid på byråkratiske
- 1592 rapporteringssystemer. Rapporteringskravene må holdes på et nivå som sikrer
- 1593 tilbakemelding til kommunen på at tilskudd blir brukt på en forsvarlig og
- 1594 samfunnsnyttig måte, i tråd med forutsetningene for tilskuddet.
- 1595 • etablere en tilskuddsordning der frivillige organisasjoner kan søke om midler til
- 1596 kompetansehevede tiltak.
- 1597 • løpende vurdere om ideell sektor dekker behov som burde overtas av kommunen for
- 1598 å sikre stabilitet, universalitet og behovsdekning.

- 1599 • sikre økt kapasitet i gratis ferietilbud regi av frivillige organisasjoner, slik at færre barn
- 1600 står uten et ferietilbud.
- 1601 • kartlegge områder i bydelene, særlig torg, knutepunkter og steder med
- 1602 sentrumsfunksjoner, der det kan utvikles flere møteplasser og mer byliv.
- 1603 • tilrettelegge Festplassen for ulike aktiviteter for barn og voksne.
- 1604 • bruke felles byrom mer aktivt til utstillinger og andre kulturopplevelser.
- 1605 • bruke tomme sentrumstomter med sikte på å tilrettelegge disse for andre formål og
- 1606 aktiviteter, som eksempelvis klatrevegg, biehold, lekeplass, nabolagspark, utendørs
- 1607 trening, ballspill, graffitivegg, parselhage, luftegård for hunder eller annet som
- 1608 nabolaget ønsker.
- 1609 • etablere flere fritidsklubber og ungdomsklubber i hele Bergen
- 1610 • ha flere sittebenker og overbygde skur i byen og ved bussholdeplasser.
- 1611 • jobbe for at VilVite får nye lokaler innen 2032.

En kreativ og aktiv by

Kunst og kultur - noe å leve for

Kunst og kultur er del av demokratiets grunnleggende infrastruktur. Kultur oppstår der vi møtes og snakker sammen, og er et sted for utforskning av verden og av oss selv. Kultur fremmer innovasjon, kreativitet og læring, og er et kraftfullt verktøy for helse og inkludering. Gjennom å sikre kunstfeltet gode og forutsigbare rammebetingelser, sørger vi også for et rikt, mangfoldig og inkluderende kulturtilbud av høy kvalitet.

Bergen er Norges ledende kulturby, med et høyt antall profesjonelle utøvere på svært mange felt. Slik skal det være også i fremtiden. Den nasjonale skeivfordelingen mellom Oslo og Bergen i satsingen på de store institusjonene, skyldes også bergensernes egen unnfallenhet. For å bevare vår posisjon som landets kulturhovedstad i fremtiden, må vi ha en offensiv kommunal kulturpolitikk i dag. Forfattere, billedkunstnere og scenekunstnere skal ha Bergen som sin foretrukne by å bo og arbeide i. Ikke minst skal vi ta vare på vår egen historie ved å sikre finansieringen av vedlikehold av fredete kulturminner. Bergen kommune skal søke om å bli europeisk kulturhovedstad i 2036. For å få til det, må vi ha en solid kulturplan, men også at kommunen følger opp planen med bevilgninger. Det skal SV sørge for.

Kunstnere og kulturarbeidere bygger kulturlivets grunnmur. Gjennom de store institusjonene, det frie feltet og de frivillige organisasjonene, sørger de for å gi oss opplevelser som engasjerer, inspirerer og utfordrer. I dag trenger samfunnet disse yrkene mer enn noen gang, og vi må sørge for at de kan leve av det de skaper.

Amatører og frivillige er avgjørende aktører i Bergens kulturliv. Talenter som senere blir profesjonelle utøvere, starter gjerne sin karriere her. Amatørkulturen skaper arbeidsplasser for dirigenter og instruktører, og bidrar til å gjøre kunstfeltet åpent for alle ved å gi muligheter til livsutfoldelse for mennesker i alle aldre og livssituasjoner. SV vil derfor sikre det frivillige kulturlivet gode og trygge økonomiske vilkår. Rytmask musikk, kor og korps må ha tilgang til nok og gode øvingslokaler, og støtteordningene må utformes slik at det blir enkelt og ubyråkratisk for foreninger og klubber å benytte seg av dem. Steder der minoritets- og majoritetskulturen møtes, som Fargespill og BIKS, må fortsatt få kommunal støtte.

Prinsippet om armlengdes avstand mellom bevilgende myndigheter og det utøvende feltet er i dag under press. SV er tilhenger av en solid og faglig forankret kulturforvaltning.

Kulturlivet er åpent for alle, men mange bruker det likevel ikke. Årsakene til det kan ha med økonomi eller funksjonsvariasjon å gjøre, mens for noen kan den sosiale terskelen til å oppsøke en teaterforestilling eller en konsert oppleves enda høyere enn billettprisen. Derfor må flere, også personer med funksjonsnedsettelse, få oppleve kunst og kultur der de allerede er, i lokalmiljøet og i bydelene. Tilbake får vi et rikere samfunn og et styrket demokrati.

SV vil:

- 1649 • ha et stort biblioteksløft for hele Bergen, med nytt hovedbibliotek i Bergen sentrum og
1650 bydelsbibliotek på Slettebakken. Biblioteksfilialene i bydelene skal oppgraderes etter
1651 behov, og åpningstiden utvides til alle ukedager.
- 1652 • bygge kulturhus i Fyllingsdalen.
- 1653 • innføre gratis museumssøndag én gang i måneden på alle kommunale muséer.
- 1654 • tilbakeføre Bergen kino til ordinær kommunal drift.
- 1655 • styrke arbeidsstipendene til kunstnere og kulturarbeidere, samt sørge for at de gir rett
1656 til pensjonsopptjening.
- 1657 • øke budsjettet til offentlige innkjøp av kunst.
- 1658 • øke støtten til organisasjoner som er inne i kommunens kulturbudsjett i tråd med årlig
1659 pris- og lønnsvekst.
- 1660 • øke det kommunale tilskuddet til KODE, og arbeide for å få også fylkeskommunen og
1661 staten til å styrke institusjonen.
- 1662 • holde leienivået i kommunale bygg på et akseptabelt nivå, og bistå med ressurser til
1663 vedlikehold og lagringsfasiliteter for museene.
- 1664 • ta imot flere forfulgte forfattere gjennom fribyordningen.
- 1665 • opprette flere lovlige graffiti vegger, også i sentrum.
- 1666 • øke den kommunale støtten til Vestnorsk filmsenter, Cinemateket, filmklubbene,
1667 Cornerteateret og Det Vestnorske Teateret.
- 1668 • flagge på høytidsdagene til nasjonale minoriteter.
- 1669 • øke kommunens fokus på samisk og kvensk kunst, kultur og historie.

1670

1671 **Kultur og fritidstilbud for alle barn og unge**

1672 Barn og unges rett til lek, fritid og kulturopplevelser er lovfestet gjennom Kulturloven og i FNs
1673 barnekonvensjon. Foreldrenes økonomi skal ikke være til hinder for at barn og unge får delta
1674 på fellesarenaer og utvikle sitt talent og sine interesser.

1675 For ungdom står kulturen i en særstilling. Tilgang til kunstopplevelser er avgjørende i en
1676 identitetsdannende livsfase, og kulturtilbud for unge fremmer læring, fellesskap og sosial
1677 inkludering på tvers av samfunnsklasser. Derfor må kommunen sørge for at det finnes rusfrie
1678 fritidsklubber og ungdomshus som er åpne for alle uavhengig av funksjonsnivå, og som
1679 drives etter prinsipper om ungdomsdeltakelse og demokrati. I dette arbeidet skal nabolag
1680 med levekårsutfordringer prioriteres.

1681 Kulturskolen er en arena hvor barn og unge får anledning til opplæring og fordypning i et
1682 kulturuttrykk. Kultur i form av for eksempel musikk, teater og billedkunst gir anledning for

1683 enkeltmennesket til å uttrykke seg, men er også verktøy for felles opplevelser og samtaler.
 1684 SV mener at alle må ha lik anledning til å delta i kulturlivet, og vil derfor at barn og unge som
 1685 ønsker det, skal få tilbud om undervisning i kulturskolen, og ikke ekskluderes på grunn av
 1686 økonomiske eller strukturelle forhold.

1687 **SV vil:**

- 1688 ● øke antallet elevplasser i kulturskolen.
- 1689 ● at alle barn skal få tilbud om gratis kulturskoletime i SFO.
- 1690 ● styrke skoletjenesten ved muséene.
- 1691 ● arbeide for gode ungdomstilbud og åpne møteplasser for ungdom i alle bydeler.
- 1692 ● at alle ungdomsskolesoner har et godt og gratis fritidsklubbtilbud. De må ha nok
 1693 midler til fulltidsstillinger som sikrer kontinuitet og trygghet.
- 1694 ● at de åpne møteplassene skal ha økonomiske rammer som gir rom for aktiviteter, slik
 1695 at de ikke er avhengige av å søke prosjektmidler til ordinær drift.
- 1696 ● styrke konserttilbudet på kveldstid for ungdom under 18 år der etablerte og nye lokale
 1697 artister opptrer.
- 1698 ● gjøre kommunens sommerferietilbud til barn og unge gratis.
- 1699 ● styrke BAKOM som er et viktig møtested for unge mellom 16 og 30 år som vil lage film
 1700 og utvikle spill.

1701

1702 **Idrettsbyen Bergen**

1703 Idrett er viktig for folkehelsen, og bygger i tillegg lokalsamfunn gjennom å tilby møteplasser
 1704 som skaper liv og fellesskap. I Bergen står idretten for et stort antall gode opplevelser for folk
 1705 i alle aldre, blant annet gjennom en betydelig dugnadsinnsats fra et stort antall frivillige.
 1706 Kommunen må legge til rette med anlegg, fasiliteter og rammevilkår slik at denne innsatsen
 1707 styrkes og videreutvikles.

1708 SV vil gi alle muligheten til å være fysisk aktive gjennom et åpent, rimelig og tilgjengelig tilbud
 1709 med lav terskel for organisert og uorganisert idrett. Breddeidrett og toppidrett er avhengige av
 1710 hverandre, og SV vil legge til rette for at begge får utvikle seg på egne vilkår, på bakgrunn av
 1711 utøvernes ulike premisser og ambisjonsnivåer.

1712 I Bergen har private givere for ofte fått styre prioriteringene til investeringer og drift i idretten,
 1713 slik vi også ser en økende tendens til nasjonalt og internasjonalt. Det offentlige og kommunen
 1714 må ta førerretten tilbake, og sørge for at idrettsbevegelsens demokratiske prosesser ikke blir
 1715 overstyrt.

1716 **SV vil:**

- 1717 • ruste opp eksisterende idrettsanlegg der det er nødvendig, og prioritere utskifting av
1718 helse- og miljøskadelige underlag.
- 1719 • styrke grunnfinansieringen av idrettslag for barn og unge i levekårsutsatte områder.
- 1720 • sikre at idretten får bruke kommunale idrettsanlegg, haller og skoler gratis.
1721 Idrettsanleggene skal være universelt tilgjengelige.
- 1722 • satse på å bygge flerbrukshaller for å sikre fleksibel bruk for flest mulig
1723 innendørsidretter.
- 1724 • at det etableres flere anlegg som gir mulighet for uorganisert fysisk aktivitet, som åpne
1725 flerbrukshaller, ballbinger, skateboardparker, anlegg for tricksykling, FYSAK,
1726 lekeplasser og liknende. Det bør finnes fullverdige FYSAK-hus i alle bydeler.
- 1727 • at utlånsordningene for idrettsutstyr (BUA) utvides til alle bydeler, og at bruk av
1728 idrettshaller og -anlegg skal være gratis for barn og unge under 18 år.
- 1729 • ha et tydelig kjønnsperspektiv i idrettspolitikken slik at også det som oppfattes som
1730 typiske jenteidretter sikres gode vilkår.
- 1731 • sikre at pengegaver ikke overstyrer demokratiske beslutningsprosesser.
- 1732 • ha helårsdrift ved Nordnes sjøbad og sørge for økt åpningstid for publikumssvømming
1733 i bydelsbassengene.

1734

1735 **Aktivt friluftsliv**

1736 Naturen er for alle, og derfor er friluftsliv gull for folkehelsen. Om det er snakk om en
1737 søndagstur i nabolaget eller en krevende topptur, kan det å være i naturen bli en arena for
1738 mestring, samhold og naturopplevelser, og legge grunnlaget for et fysisk aktivt liv.

1739 Mange naturområder i Bergen er under press. I framtiden må byfjellsgrensen håndheves
1740 strengt, men også strandsonen og viktige naturområder i bydelene må sikres bedre mot
1741 nedbygging gjennom å etablere langsiktige utbyggingsgrenser.

1742 For å sikre alles rett til naturopplevelser, må vi ta vare på og styrke allemannsretten.
1743 Kommunen bør slå hardt ned på alle forsøk på å privatisere strandsonen eller hindre allmenn
1744 ferdsel til fots.

1745 **SV vil:**

- 1746 • styrke allemannsretten og sikre at alle bergensere skal ha tilgang til friluftsområder på
1747 fjellet, i skogen og ved sjøen.
- 1748 • beskytte populære turområder, som byfjellene, Hordnesskogen, Åstveitskogen og
1749 Kanadaskogen mot nedbygging og kommersielle interesser.
- 1750 • innføre et handlingsprogram for opprusting av og satsing på allment og universelt
1751 tilgjengelige stier, turveier, snarveier og gang- og sykkelveier.

- 1752 • videreutvikle tilbudet om gratis utlån av turutstyr gjennom BUA.
- 1753 • inkludere opplæring i friluftsliv i introduksjonsprogrammet for nyankomne flyktninger
1754 og asylsøkere.
- 1755 • at ansatte i skoler og barnehager får mulighet til faglig påfyll for å ta i bruk friluftsliv
1756 som metode.
- 1757 • tilrettelegge populære friluftsområder, badeplasser og parker med toaletter og
1758 fellesgriller. Vurdere innføring av lokalt forbud mot engangsg grill.
- 1759 • innføre lokalt forbud mot kjøring med vannscooter for å ivareta behovet for stille
1760 naturopplevelser og trygge og fredelige badeplasser.
- 1761 • tilrettelegge for elektriske fritidsbåter i småbåthavnene i Bergen.

Et trygt og rettferdig arbeidsliv

Profittfri velferd

SV mener at skattepenger skal gå til fellesskapets velferd, ikke til privat profitt. Bergen kommune må ha hovedansvaret for velferdstjenestene, og kommersielle aktører skal fases ut av kommunens tilbud. Gode velferdstjenester skapes av ansatte med trygge og gode lønns-, arbeids- og pensjonsvilkår.

Når private selskaper henter ut profitt fra velferden, skjer det ofte på bekostning av bemanning, arbeidsvilkår og kvalitet. Samtidig svekkes det demokratiske innsynet og den politiske styringen av tjenestene. SV vil derfor styrke kommunal egenregi og si nei til konkurranseutsetting og privatisering.

Bergen kommune skal redusere bruken av kommersielle bemanningsbyråer og bygge opp en sterk kommunal vikarpool med faste stillinger som hovedregel. Private og ideelle aktører som fortsatt leverer tjenester for kommunen må tilby lønns-, arbeids- og pensjonsvilkår på nivå med kommunen selv.

SV vil:

- at ingen private interesser skal kunne ta ut profitt fra velferden.
- at kommersielle aktører skal fases ut av Bergen kommunes velferdstilbud.
- at Bergen kommune skal ha det fulle og hele ansvar for velferdstjenestene. Ideelle aktører og frivilligheten kan aldri erstatte det offentlige sine velferdsytelser.
- at private eller ideelle aktører som inntil videre utfører velferdstjenester i eller for kommunen skal gjøre dette med like god bemanning, lønns-, arbeids- og pensjonsvilkår som Bergen kommune selv tilbyr på sammenlignbare områder.
- at Bergen kommune avvikler bruk av kommersielle bemanningsbyråer, og erstatter disse med kommunens egen vikarpool, med hele faste stillinger som hovedregel.
- redusere kommunalt byråkrati gjennom å satse på kommunal operativ drift istedenfor anbudsprosesser, og bruke pengene som kommunen sparer til å øke kvaliteten i tjenestene.

Et arbeidsliv uten sosial dumping

Arbeidslivet er den viktigste arenaen for fordeling av makt og ressurser i samfunnet. SV vil ha et rettferdig, trygt og demokratisk arbeidsliv med høy organisasjonsgrad, faste heltidsstillinger og sterk medbestemmelse. Det organiserte arbeidslivet er grunnlaget for gode velferdstjenester og et seriøst næringsliv.

1795 Sosial dumping er en av de største truslene mot et anstendig arbeidsliv. Når arbeidstakere
 1796 tilbys dårligere lønns- og arbeidsvilkår enn det som er normalt i bransjen, undergraves både
 1797 arbeidstakerrettigheter og seriøse bedrifter. SV vil bekjempe sosial dumping med alle
 1798 tilgjengelige virkemidler.

1799 Bergen kommune skal begrense unødvendig anbudsbruk og drive mest mulig i egen regi for
 1800 å sikre innsyn, faste stillinger, anstendig lønn og medbestemmelse. Når kommunen kjøper
 1801 varer og tjenester privat, må det stilles strenge krav til lønns- og arbeidsvilkår, og kontrakter
 1802 må følges opp for å hindre useriøse aktører og arbeidslivskriminalitet.

1803 SV vil også møte utfordringene fra plattformøkonomien og løsarbeidersamfunnet, som
 1804 svekker arbeidstakernes rettigheter og det organiserte arbeidslivet.

1805 **SV vil:**

- 1806 • avvikle hele bemanningsbransjen.
- 1807 • drive mest mulig av kommunal virksomhet i egen regi ved bruk av kommunalt ansatte
- 1808 i faste, hele stillinger.
- 1809 • aktivt utfordre grensene i EØS-avtalen for å styrke kampen mot sosial dumping.
- 1810 • videreutvikle Bergen kommunes seriøsitetsbestemmelser etter modell fra
- 1811 Oslomodellen.
- 1812 • videreføre og styrke støtten til Fair Play Bygg og Anlegg Vestland.
- 1813 • at alt arbeid som private bedrifter utfører for kommunen, utføres av deres egne, faste
- 1814 ansatte med fagbrev innenfor relevant fagområde, og at det stilles krav om bruk av
- 1815 lærlinger.
- 1816 • kreve at leverandører til kommunen har inngått en landsomfattende tariffavtale
- 1817 • lage et samlet program for leverandørkontakter som sikrer høy standard for etikk,
- 1818 samfunnsansvar og bærekraft.
- 1819 • kreve åpenhet om underleverandører, eierskap og lønns- og arbeidsvilkår i anbud.
- 1820 • innføre et prikkbelastningssystem for å identifisere og avvise useriøse leverandører
- 1821 fra fremtidige anbud, og oppheve kontrakter ved alvorlige eller gjentatte brudd på
- 1822 arbeidsmiljøloven, miljøkrav og lærlingeklausul.
- 1823 • styrke oppfølging av oppdragstakere i alle ledd i kontraktskjeden, og begrense
- 1824 kjeden til maksimalt to ledd.
- 1825 • at det settes ned en arbeidsgruppe med trepartssamarbeid som skal fremme tiltak for
- 1826 å forebygge og avdekke sosial dumping som skjer i kommunal regi.

1827

1828

1829 **Kommunen som arbeidsgiver**

1830 Bergen kommune er byens største arbeidsgiver, og har et særlig ansvar for å sikre trygge
1831 arbeidsplasser, gode tjenester og et sterkt partssamarbeid. SV vil styrke de ansattes
1832 medbestemmelse, ytringsfrihet og samarbeid med tillitsvalgte for å utvikle en kommune
1833 preget av tillit og kompetanse.

1834 For å rekruttere og beholde dyktige ansatte må kommunen tilby hele, faste stillinger, gode
1835 arbeidsvilkår og muligheter for kompetanseutvikling. Bedre grunnbemanning er avgjørende
1836 både for kvaliteten på tjenestene og for et godt arbeidsmiljø. Som kvinnerik arbeidsplass har
1837 kommunen også et særlig ansvar for å fremme likestilling.

1838 SV vil styrke den kommunale bemanningstjenesten slik at flere vikarer får faste stillinger og
1839 tryggere arbeidsforhold. Dette gir større forutsigbarhet for ansatte, reduserer ufrivillig deltid og
1840 sikrer stabil kompetanse i tjenestene.

1841 Bergen kommune skal aktivt bekjempe diskriminering, seksuell trakassering og fryktkultur, og
1842 sikre et inkluderende arbeidsliv for kvinner, personer med minoritetsbakgrunn, LHBTIQ+-
1843 personer og personer med funksjonsnedsettelse. Ansattes ytringsfrihet må styrkes, og
1844 varslere skal møtes med tydelig vern og oppfølging.

1845 **SV vil:**

- 1846 • redusere bruken av midlertidige stillinger og vikarer til et minimum gjennom økt
1847 grunnbemanning.
- 1848 • sikre rett til faste heltidsstillinger.
- 1849 • Bergen kommune skal være en menopausevennlig arbeidsplass.
- 1850 • utvide den kommunale bemanningstjenesten med flere ansatte i hele, faste stillinger,
1851 inkludere flere tjenesteområder, og gradvis avvikle bruken av private
1852 bemanningstjenester.
- 1853 • at så lenge Bergen kommune kjøper tjenester av eksterne kommersielle
1854 bemanningsbyråer, må disse omfattes av eller forplikte seg til å følge landsomfattende
1855 tariffavtale.
- 1856 • samarbeide med kommunens tillitsvalgte om å legge en konkret plan for å oppnå
1857 likelønn, og sette av egen likelønnsfond i lokale lønnsforhandlinger til målet er nådd.
- 1858 • sammen med tillitsvalgte legge en plan for gradvis innføring av 6-timers arbeidsdag
1859 med full lønnskompensasjon, eller annen arbeidstidsreduksjon.
- 1860 • samarbeide med fagbevegelsen om tiltak for å øke kompetansen og bidra til etter- og
1861 videreutdanning av kommunalt ansatte.
- 1862 • forsvare pensjonsrettighetene for alle kommunalt ansatte og legge bedre til rette for at
1863 seniorer i kommunen kan være i arbeid til pensjonsalder.

- 1864 • opprette flere lærlingeplasser i Bergen kommune og ta imot lærlinger innenfor alle
- 1865 fagområder i offentlig sektor.
- 1866 • sikre at kommunen har et fungerende varslingsystem.
- 1867 • styrke likestillingen ved ansettelser ved å praktisere kjønnskvoltering og alltid innkalle
- 1868 kvalifiserte søkere med minoritetsbakgrunn til intervju.
- 1869 • legge til rette for medarbeiderdrevet innovasjon, og at Bergen kommune skal bruke
- 1870 partssamarbeidet og medbestemmelse aktivt når kommunale tjenester digitaliseres,
- 1871 omstilles og utvikles.
- 1872 • sikre og styrke Hovedavtalen og partssamarbeidet, blant annet ved at synspunktene
- 1873 fra de tillitsvalgte i kommunens saksbehandling presenteres i alle saker.
- 1874 • aktivt oppfordre ansatte i Bergen kommune til å bruke nynorsk både i saksbehandling,
- 1875 publikasjoner og på nettsider.
- 1876 • teste ut ordninger med sykkelgodtgjørelse og sponset månedskort på
- 1877 kollektivtransport som del av en miljøvennlig arbeidsgiverpolitikk.
- 1878 • samarbeide med tillitsvalgte om å finne gode ordninger for økt fleksibilitet på
- 1879 arbeidstakers premisser.
- 1880 • styrke og utvide tilbudet om sommerjobber og ungdomsjobber.
- 1881 • prøve en arbeidsordning for minoritetskvinner der målet er å gi arbeidserfaring som
- 1882 kan føre til varig tilknytning til arbeidslivet. Ordningen kan organiseres på en lignende
- 1883 måte som sommerjobbtilbudet for ungdom.

1884

1885 Et inkluderende arbeidsliv

1886 Kommunen har betydelig eierskap i ulike arbeidsmarkedsbedrifter. Bergen må bruke dette

1887 eierskapet aktivt for å utvikle bedriftene ut fra målet om å skape flere plasser for personer

1888 som trenger varig tilrettelagt arbeid (VTA) eller arbeidsforberedende trening (AFT). Bergen

1889 kommune må ta sin del av ansvaret for at de som har fullført læretiden sin, får en

1890 arbeidsplass.

1891 Arbeidsmarkedsbedriftene må omfattes av en landsomfattende tariffavtale. Samtidig må vi

1892 sikre at ingen bedrifter i det ordinære arbeidslivet utnytter et positivt tiltak for å få billig

1893 arbeidskraft på bekostning av faste ansatte.

1894 SV vil:

- 1895 • utarbeide en egen plan for hvordan arbeidsmarkedsbedrifter kan utvikles og brukes i
- 1896 større grad.
- 1897 • gjeninnføre et prosjekt med kommunalt betalte plasser i arbeidsmarkedsbedrifter for
- 1898 ungdom med psykisk utviklingshemming.

- 1899 • styrke og videreutvikle arbeidsmarkedstiltak for kvinner med minoritetsbakgrunn.
- 1900 • gi flere tilbud om arbeidsforberedende trening og opprette flere tilrettelagte
- 1901 arbeidsplasser for mennesker i rehabilitering eller med behov for særskilt
- 1902 tilrettelegging på arbeidsplassen.
- 1903 • at Bergen kommune i større grad gir voksne som trenger det oppfølging og opplæring
- 1904 gjennom arbeid i kommunen, og derigjennom bidrar til å kvalifisere til arbeid.
- 1905 • bidra til økt deltakelse i arbeidslivet for utsatte grupper ved aktivt å bruke muligheten
- 1906 til å reservere konkurranser for arbeidsmarkedsbedrifter ved innkjøp av varer eller
- 1907 tjenester.

1908

1909 Tillitsreform

1910 Demokrati på arbeidsplassen er en viktig del av den norske arbeidslivsmodellen. I Bergen
 1911 kommune har den demokratiske innflytelsen for de ansatte blitt svekket av utstrakt bruk av
 1912 styringsformer inspirert av privat næringsliv som hindrer ansatte i å utøve sitt beste faglige
 1913 skjønn, såkalt "New Public Management". For mye av tiden brukes på rapportering istedenfor
 1914 å yte og utvikle gode tjenester. Dette svekker medbestemmelsesretten for ansatte samtidig
 1915 som kvaliteten på tjenestene blir dårligere. Gode tjenester sikres av trygge ansatte som gis
 1916 faglig frihet og tillit.

1917 Innbyggere som er avhengig av kommunale tjenester må også få sterkere innflytelse.
 1918 Foreldre med barn i barnehage, pårørende til sykehjemspasienter og personer som er
 1919 avhengig av hjemmetjenester eller bistand fra personlige assistenter bør få større muligheter
 1920 til å ha direkte innflytelse over tjenestene de er avhengig av. Det handler om å gi mennesker
 1921 råderett over egne liv.

1922 SV vil videreutvikle tillits- og faglighetsreformen for styringen av Bergen kommune. Ansatte
 1923 må få tid, tillit og mulighet til å utøve faglig skjønn i arbeidet. Unødvendig kontroll, testing og
 1924 måling må fjernes. Samtidig må mottakere av kommunale tjenester få større innflytelse på
 1925 innholdet i kommunale tjenester i samspill med ansatte som yter tjenestene. Gjennom
 1926 samarbeid med fagforeninger og brukerorganisasjoner vil SV sikre mer makt og frihet til de
 1927 som jobber for og de som er avhengige av fellesskapet.

1928 SV vil:

- 1929 • samarbeide med fagforeninger, tillitsvalgte og brukerorganisasjoner for å videreutvikle
- 1930 tillits- og faglighetsreformen i styringen av Bergen kommune på en måte som gir både
- 1931 ansatte i og mottakere av kommunale tjenester mer makt i egen hverdag.
- 1932 • styrke finansieringen av arbeidet med tillits- og faglighetsreform.
- 1933 • styrke partssamarbeidet i kommunen og alltid åpent presentere synspunktene fra de
- 1934 tillitsvalgte i kommunens saksbehandling.

- 1935 • opprette samarbeidsorganer mellom tillitsvalgte, ledelse og brukergrupper lokalt på
1936 alle tjenestesteder.
- 1937 • avskaffe stoppeklokketyranniet i all kommunal virksomhet, og gjennomgå all
1938 rapportering i samarbeid med de tillitsvalgte med sikte på å fjerne tidstyver som tar
1939 oppmerksomheten bort fra arbeidet med å yte og utvikle gode tjenester.
- 1940 • satse på medarbeiderdrevet innovasjon og samskaping som virkemiddel for å utvikle
1941 og forbedre kommunale tjenester.
- 1942 • utvide den allerede vedtatte tillitsreformen til å gjelde tjenester til personer med
1943 utviklingshemming, sykehjem, skoler, barnehager, barnevern og andre naturlige
1944 tjenestekområder.

1945 En trygg by for alle

1946 En antirasistisk by

1947 Bergen har alltid vært en internasjonal by. I dag bor det mennesker fra rundt 165 forskjellige
 1948 land i Bergen, og rundt 15 % av bergensere har minoritetsbakgrunn. En mangfoldig by preget
 1949 av raushet og inkludering blir en rikere og bedre by for alle. Vi vil at alle bergensere, uansett
 1950 hvor de kommer fra, skal føle seg velkomne og verdifulle i byen vår. For å få til dette må vi ta
 1951 kampen mot de som prøver å splitte oss ved å hevde at etnisitet og religion skaper problemer
 1952 som vi vet stammer fra sosiale og økonomiske forskjeller.

1953 Bergen er en antirasistisk sone. Likevel vet vi at forskjellsbehandling basert på nasjonalitet,
 1954 hudfarge, opprinnelse eller religion skjer i byen vår. Det skjer i møte med offentlige
 1955 myndigheter, i døra på utesteder, på boligmarkedet, på jobbmarkedet og i skolen. Dette gir
 1956 bergensere med minoritetsbakgrunn dårligere muligheter til å leve trygge, gode liv, og det
 1957 nekter vi i SV å akseptere. Vi vil alltid ta kampen mot rasisme, antisemittisme og fascisme.

1958 SV vil:

- 1959 • innføre nulltoleranse mot rasistiske og hatefulle ytringer, oppslag og manifestasjoner
 1960 innenfor Bergen kommune.
- 1961 • øke den flerkulturelle kompetansen i alle kommunens tjenester.
- 1962 • at ansatte i kommunen skal kurses i å gjenkjenne og motvirke rasisme i sitt eget
 1963 arbeid og på egen arbeidsplass.
- 1964 • at tiltakene i Bergen kommunes handlingsplan mot radikaliserings og voldelig
 1965 ekstremisme rulleres og styrkes.
- 1966 • at kommunen skal øke innsatsen med forebyggende arbeid mot rasisme blant
 1967 skolenes ansatte og elever, og oppdaterer elevundersøkelsene i Bergensskolen med
 1968 konkrete spørsmål som bidrar til å kartlegge rasistisk motivert mobbing.
- 1969 • at kommunen går i tett dialog med politiet for å hindre at byens innbyggere utsettes for
 1970 ulovlige hatytringer i det offentlige rom.
- 1971 • bekjempe rasisme på utesteder ved å kreve at alle utesteder som får
 1972 skjenkebevilgning har en plan mot diskriminering, og ved å inndra bevilgningen fra
 1973 utesteder som utøver rasistisk diskriminering.
- 1974 • øke støtten til frivillige organisasjoner som arbeider med å avdekke og forebygge
 1975 rasisme, jobber med integrering, utøver flerkulturelle aktiviteter eller jobber for å
 1976 inkludere personer med minoritetsbakgrunn.
- 1977 • at Bergen kommune skal bekjempe diskriminering på arbeids- og boligmarkedet, blant
 1978 annet ved å opprette en informasjonskampanje om hvordan man kan fremme klager
 1979 om diskriminering på arbeids- og boligmarkedet.

- 1980 • at kommunen kartlegger hvordan ordninger og tilskudd som for eksempel
- 1981 Husbankens låneordninger som startlån og grunnlån, eller kommunens ordninger som
- 1982 bostøtte, kan gi like vilkår og muligheter i boligmarkedet for personer med
- 1983 minoritetsbakgrunn.
- 1984 • at kommunen samarbeider med relevante forskningsmiljøer, innvandrersorganisasjoner
- 1985 og frivillige organisasjoner med mål om å øke representasjon og deltakelse i arbeids-
- 1986 og organisasjonsliv, i valg, i partier, i organiserte fritidsaktiviteter, samt tilstedeværelse
- 1987 i media, informasjonstilgang og tilgang til likeverdige offentlige tjenester.
- 1988 • at når det gis tillatelse til demonstrasjoner eller markeringer fra organisasjoner eller
- 1989 aktører som er dømt for rasistiske og hatefulle ytringer skal kommunen i samråd med
- 1990 politiet gjennomgå nødvendige tiltak for å sikre at det fritt og trygt kan gjennomføres
- 1991 lovlige og organiserte motmarkeringer på en måte som ivaretar ytringsfriheten også til
- 1992 de som ønsker å ta til motmæle mot rasisme og hat. Politiet må avbryte markeringer i
- 1993 det offentlige rom der det fremkommer hatytringer eller oppfordres til vold og
- 1994 straffeforfølge slike lovbrudd.

1995

1996 **Feministisk by**

- 1997 SV er et feministisk parti. Vårt mål er et samfunn hvor alle har råderett over egen kropp og
- 1998 kan leve livene sine uten fare for trakassering og diskriminering. I dag er status, makt og
- 1999 ressurser systematisk skeivfordelt mellom kvinner og menn, og kvinner både eier og tjener
- 2000 mindre enn menn. Tradisjonelle kvinneyrker er dårligere betalt, og har flere deltidsstillinger
- 2001 enn tradisjonelle mannsyrker, på tross av at de er like viktige og verdifulle. Her har
- 2002 kommunen som arbeidsgiver et ansvar for å sikre hele, faste stillinger med en turnus som
- 2003 ikke går ut over de ansattes liv og helse.
- 2004 Vold mot kvinner, overgrep og seksuell trakassering er et samfunnsproblem.
- 2005 Tvangsektenskap, kjønnslemlesting og prostitusjon er også vold mot kvinner. Alt dette hindrer
- 2006 kvinner i å leve trygge, frie liv, og må bekjempes. Alle kvinner skal ha råderett over egen
- 2007 kropp, seksualitet og reproduksjon, og kunne bevege seg trygt i bymiljøet uten frykt for å bli
- 2008 trakassert, antastet eller utsatt for vold. Jenter og kvinner i minoritetsmiljøer er særlig utsatt
- 2009 for undertrykking og risiko for sosial kontroll og tvangsektenskap, og må gis ekstra beskyttelse.
- 2010 SV vil ta Bergen i en feministisk retning, og kjempe for reell likestilling og frigjøring. Ingen er
- 2011 fri før alle er fri!

2012 **SV vil:**

- 2013 • innføre rett til hele og faste stillinger i kommunen.
- 2014 • praktisere reell likelønn i hele Bergen kommune.
- 2015 • bekjempe midlertidige stillinger i tradisjonelle kvinneyrker ved å ha kommunalt fast
- 2016 ansatte vikarer istedenfor å leie inn fra vikarbyrå.

- 2017 • lage en plan for inkluderende og feministisk byutvikling der man tar hensyn til ulike
- 2018 grupperes bruksmønster og tilgjengelighet.
- 2019 • opprette et avlastningstilbud for aleneforeldre etter Rødhette-modellen i Oslo.
- 2020 • innføre feministisk selvforsvarskurs for jenter i ungdomskolen.
- 2021 • ha undervisningsopplegg for ungdom om kjønnsroller, grensesetting og seksuell
- 2022 trakassering.
- 2023 • at alle grunnskoler skal ha forpliktende handlingsplaner mot seksuell trakassering.
- 2024 • innføre nettpornofilter i alle kommunale institusjoner og på steder hvor barn og unge
- 2025 oppholder seg.
- 2026 • gjøre bind og tamponger gratis tilgjengelig på alle skoler og i andre kommunale bygg,
- 2027 uavhengig av kjønn.
- 2028 • sikre riktig og gratis prevensjon til unge gjennom helsestasjon for ungdom.
- 2029 • øke kompetansen i kommunen på å avdekke og bekjempe sosial kontroll, seksuell
- 2030 trakassering og seksuelle overgrep.
- 2031 • kreve at alle utesteder har en plan mot diskriminering og seksuell trakassering.
- 2032 • opprette en kontakt- og hjelpetjeneste for jenter, kvinner, ikke-binære og
- 2033 transpersoner som utsettes for sosial kontroll.
- 2034 • opprettholde et krisesenter i kommunal regi, og styrke krisesenterets økonomi.
- 2035 • forbedre voldtektsmottaket i Bergen blant annet ved å opprette egne voldtektssentre
- 2036 som ikke er en del av legevakten.
- 2037 • styrke økonomien til Nok.Bergen – kompetansesenter mot seksuelle overgrep.
- 2038 • bekjempe stripping og toppløs servering.
- 2039 • styrke hjelpetiltak for mennesker i prostitusjon og legge til rette for godt samarbeid
- 2040 mellom Utekontakten, politiet og andre for å hindre at Bergen er en havn for trafficking
- 2041 og menneskehandel.

2042

2043 **Skeiv frigjøring**

2044 I et likestilt samfunn skal alle kunne åpent leve ut sin identitet, kjærlighet, seksualitet og

2045 kjønnsuttrykk uten frykt for diskriminering eller trakassering. Bergen SV vil jobbe for at skeive

2046 i byen vår møtes med respekt, forståelse og kompetanse. Ingen skal oppleve å behandles

2047 som annenrangs bergenser på bakgrunn av legning, kjønnsuttrykk eller kjønnsidentitet.

2048 Skeive med minoritetsbakgrunn er, som dobbel/multippel minoritet, enda mer sårbare for

2049 diskriminering, trakassering, utfrysing og negativ sosial kontroll. Derfor har vi et ekstra ansvar

- 2050 for å ta imot og ta vare på skeive flyktninger, asylsøkere, arbeidsinnvandrere og papirløse
2051 mennesker.
- 2052 Skeives rettigheter må jobbes for året rundt, ikke bare nevnes i festtaler under Pride. Bergen
2053 kommune har ansvar for å sikre de skeive innbyggernes rettigheter, helse og levekår.
- 2054 **SV vil:**
- 2055 ● sikre økt kunnskap om kjønns- og seksualitetsmangfold, inkludert mennesker med
2056 kjønnsinkongruens og skeive med minoritetsbakgrunn, hos helsepersonell i Bergen.
 - 2057 ● jobbe for at tilbudet om kjønnsbekreftende behandling desentraliseres,
2058 tilgjengeliggjøres for ikke-binære, og følger internasjonale retningslinjer for behandling
2059 av transpersoner.
 - 2060 ● opprette egen helsestasjon for kjønn og seksualitet.
 - 2061 ● sikre økt støtte til skeiv kultur og skeive organisasjoner som f.eks. Skeiv Verden Vest
2062 og PKI.
 - 2063 ● sikre regelmessig kompetanseløft på kjønns- og seksualitetsmangfold blant ansatte i
2064 barnehage, skole, barnevern, alle deler av helsetjenesten, i eldreomsorgen og ansatte
2065 som jobber med flyktninger og asylsøkere.
 - 2066 ● sikre bred skeiv litteratur og materiell på skolebibliotekene.
 - 2067 ● ansette flere minoritetsrådgivere i skolen, og sikre godt kjønns- og seksualitetsmangfold blant disse.
 - 2068 ● at institusjoner som arbeider med og møter mennesker skal ha som mål å ha et godt
2069 mangfold blant sine ansatte og konkrete planer om hvordan de skal ivareta det målet.
 - 2070 ● sikre og øke driftstøtte og aktivitetsstøtte til organisasjoner som jobber for skeives
2071 rettigheter og med informasjonsarbeid om kjønns- og seksualitetsmangfold.
 - 2072 ● at Bergen kommune skal søke om å arrangere Europride, og gi tilgang og tilskudd til
2073 offentlige rom til Pride-arrangement og skeive møteplasser.
 - 2074 ● at Bergen kommune skal stille krav om kompetanse på hatkriminalitet i politidistriktet.
 - 2075 ● samarbeide med utelivet om kursing av vekterselskap på hvordan ivareta trygghet for
2076 skeive i utelivet og i møte med vektere.
 - 2077 ● jobbe for at Bergen tar et særlig ansvar for LHBTIQ+-flyktninger.
 - 2078 ● at kunnskap om rettigheter og ressurser for skeive personer skal være tilgjengelig for
2079 alle beboere på asylmottak.
 - 2080 ● sikre individuell oppfølging og ivaretagelse av skeive personer som deltar i
2081 introduksjonsprogram. Kreve retningslinjer for forebygging og oppfølging av
2082 trakassering eller diskriminering av beboere på asylmottak og akuttmottak.

- 2083 • bedre helsehjelp for asylsøkere. De som eksempelvis lever med HIV, de som trenger
2084 psykolog, de som trenger eller har begynt kjønnsbekreftende behandling må få den
2085 oppfølgingen de trenger uavhengig av søknadsstatus. Dette må defineres som
2086 livsnødvendig helsehjelp.
- 2087 • at asylprosessen skal ivareta asylsøkere med kjønnsinkongruens, og normbrytende
2088 kjønnsuttrykk skal respekteres uavhengig av om uttrykket korresponderer med
2089 integrerte «norske kjønnsroller».
- 2090 • at helsepersonell som behandler personer med kjønnsinkongruens skal ha kunnskap
2091 om minoritetsstress og levekår.
- 2092 • sikre god brukermedvirkning i alt helsetilbud til personer med kjønnsinkongruens i alle
2093 stadier i livet. Erfaringskompetanse må inkluderes i helsetjenestene.
- 2094 • at kommunen skal bidra til mer og bedre informasjon til foreldre og pårørende til
2095 kjønnskreative barn.
- 2096 • ha kjønnsnøytrale toaletter i offentlige bygg.
- 2097 • beholde og rullere kommunens handlingsplan for kjønns- og seksualitetsmangfold.

2098

2099 **Funksjonsvariasjon**

2100 I et rettferdig og demokratisk samfunn har alle like muligheter og rettigheter til å leve frie og
2101 selvstendige liv. Å bygge et samfunn for alle handler om likestilling og menneskerettigheter.
2102 Funksjonshemning oppstår først og fremst gjennom samfunnsskapt barrierer. SVs politikk
2103 skal bygge ned slike funksjonshemmende barrierer.

2104 Alle med nedsatt funksjonsevne skal være trygge på at fellesskapet stiller opp. Dette gjelder
2105 også familier som skal få eller har barn med funksjonsnedsettelse. All infrastruktur og
2106 offentlige rom skal være tilgjengelige for personer med funksjonsnedsettelser. SV vil sikre at
2107 alle får den tilrettelegging, bistand, hjelpemidler og oppfølging de trenger for å gå på skole,
2108 arbeide, og å leve liv i tråd med egne ønsker og verdier.

2109 Bergen skal bli en by for alle, uavhengig av funksjonsnivå. Det er avgjørende at mest mulig
2110 av byen og byens tilbud er universelt utformet for å sikre alle mulighet til å delta på lik linje i
2111 boligmarkedet, arbeidslivet, kulturlivet, idretten og det øvrige samfunnslivet.

2112 **SV vil:**

- 2113 • jobbe for likestilling og tiltak mot diskriminering og ulike former for sosial ekskludering
2114 av personer med funksjonsnedsettelser i skole, arbeid og i samfunnet ellers.
- 2115 • sørge for at alle barn og unge som har rett på spesialpedagogiske tiltak og
2116 hjelpemidler, får det, og at de blir tilstrekkelig fulgt opp i Bergensskolen.

- 2117 ● at elever som trenger å bruke punktskrift, tegn som støtte eller alternativ og
2118 supplerende kommunikasjon, må ha fullgod rett på opplæring, undervisningsmateriell
2119 og mulighet til å kommunisere med sitt språk i skolen.
- 2120 ● ivareta og styrke døvekulturen og tegnspråkmiljøet i Bergen, bedre systemet for
2121 formidling av tegnspråktolker og opprette flere tolkestillinger i kommunen.
- 2122 ● opprette en tilskuddsordning for økonomisk støtte for å bestille tegnspråktolking av
2123 sine aktiviteter.
- 2124 ● innføre en besøksordning der foreldre som venter barn med funksjonsnedsettelse,
2125 kan besøke familier med relevant erfaring.
- 2126 ● ha gode ordninger med familievikar, slik at familier kan få avlastning i hverdagen.
- 2127 ● at nye lekeplasser og parkområder også har lekeapparat for funksjonshemmede, for
2128 eksempel sanseleker og karusell for rullestol.
- 2129 ● sikre stallebord og andre stallefasiliteter på offentlige toaletter for de som trenger det
2130 uavhengig av alder, kjønn og funksjonalitet.
- 2131 ● at også personer med funksjonsvariasjon skal kunne bestemme selv hvor og med
2132 hvem de vil bo, og stoppe institusjonalisering og bygging av store samlokaliserte
2133 boligtilbud.
- 2134 ● stille krav om universell utforming av alle leiligheter i nybygg, selv om det nå er tillatt å
2135 fravike dette kravet i mindre boliger.
- 2136 ● gjøre det lettere å etablere trappeheiser og gjennomføre andre tiltak for å sikre
2137 tilgjengelighet i eksisterende bolig- og næringsbygg.
- 2138 ● gjøre universell utforming til et ufravikelig krav i all samfunnsplanlegging i Bergen
2139 kommune, og involvere kommunalt råd for personer med funksjonsnedsettelse aktivt i
2140 utarbeiding av en egen plan om universell utforming.
- 2141 ● sikre at alle kommunens IKT-systemer og bygg som eies eller leies av kommunen
2142 tilfredsstiller krav om universell utforming.
- 2143 ● utbedre gangfelt, fortau og offentlige byrom som ikke er universelt utformet i dag, og
2144 styrke vedlikeholdet av dem slik at løse heller og hull blir reparert og ikke utgjør en
2145 fare for gående og rullende.
- 2146 ● begrense muligheten til å benytte fotreklame på fortau og i det offentlige rom, da de
2147 ofte blir snublefeller for synshemmede og hindrer fremkommelighet for
2148 rullestolbrukere.
- 2149 ● omgjøre besøkparkeringsplasser på gategrunn i Bergen sentrum til HC-plasser og
2150 sørge for garantert kort ventetid på behandling av søknader om HC-parkering.
- 2151 ● styrke krav til andelen HC-plasser i alle nye reguleringsplaner.

- 2152 • gjennomgå alle kultur- og idrettsbygg med tanke på å sikre universell tilgjengelighet
2153 for både publikum og utøvere.

2154

2155 **Kriminalitetsforebygging**

2156 Kommunen har et viktig ansvar for å legge til rette for deltakelse og forebygge utenforskap,
2157 vold, rusmisbruk og kriminalitet. For å hindre at unge rekrutteres til kriminelle miljøer, må vi
2158 sikre gode og trygge oppvekstsvilkår. Gode skoler, inkluderende møteplasser og et bredt
2159 fritidstilbud for barn og unge er avgjørende for å forebygge utenforskap og kriminalitet.

2160 Samtidig må politiet være synlig og tilgjengelig i bybildet, ha god kjennskap til nærmiljøene og
2161 nyte tillit i befolkningen. Det er særlig viktig å bygge og opprettholde tillit mellom politiet og
2162 ungdom.

2163 En god kriminalomsorg skal ivareta tryggheten i samfunnet, samtidig som alle sikres verdige
2164 soningsforhold og får mulighet til å vende tilbake til samfunnet etter endt soning.

2165 **SV vil:**

- 2166 • Styrke kommunens kriminalitetsforebyggende arbeid og samarbeidet mellom
2167 kommunen, politiet, skolene og andre relevante aktører.
- 2168 • Sikre gode veier ut av kriminalitet gjennom tett og koordinert oppfølging. Unge som
2169 står i fare for å bli gjengangere, skal få tidlig og målrettet hjelp.
- 2170 • Styrke tilstedeværelsen av utekontakter, miljøarbeidere og andre trygge voksne i
2171 nærmiljøene.
- 2172 • Sikre støtte til frivillige organisasjoner som tilbyr oppfølging og aktiviteter for innsatte
2173 og personer som skal tilbake til samfunnet etter soning.
- 2174 • Sikre at alle innsatte har tilgang til gode og likeverdige helse- og omsorgstjenester.
- 2175 • Gå imot generell bevæpning av politiet.

Fred, internasjonal solidaritet, og digital suverenitet

Fredsbyen Bergen

SV er et fredsparti, også lokalt. Vi mener at lokal politikkutforming skal styrke menneskerettighetene og retten til å leve frie liv i Bergen og andre steder.

Bruk av atomvåpen i en internasjonal krigssituasjon vil være fatalt for hele verdens befolkning, også for innbyggerne i Norge og i Bergen. SV vil derfor at Bergen skal bli en atomvåpenfri sone. Alle utenlandske militære skip som vil besøke Bergen må deklareere hvilke våpen de har om bord. Dersom de har atomvåpen, eller ikke vil levere en deklarasjon, skal de ikke få legge til kai innenfor Bergen kommune sine grenser.

Når den internasjonale spenningen mellom stormaktene øker, bør Bergen kommune, i den grad det er mulig, føre en avspenningspolitikk på lokalt nivå. Internasjonalt samarbeid med andre byer, på tvers av stormaktenes interessesfærer, er derfor viktig.

Bergen har i dag seks vennskapsbyavtaler. SV mener at kommunen kan og bør få flere vennskapsbyer i det globale sør, og at vi styrker og utvider arbeidet med disse vennskapsbyavtalene.

Det er også viktig med frivillig initiativ i Bergen som jobber for internasjonal solidaritet, fred og frihet for alle. Bergen kommune må derfor øke den økonomiske støtten til frivillige organisasjoner som driver fredsarbeid på det lokale planet.

SV vil:

- at Bergen skal erklære seg som atomvåpenfri sone.
- at Bergen opprettholder sin deltakelse i kampanjen ICAN Cities Appeal som støtter FNs forbud mot atomvåpen.
- at Bergen styrker og utvider samarbeidet med vennskapsbyer i land i sør.
- at kommunen øker den økonomiske støtten til frivillige organisasjoner som driver fredsarbeid på det lokale planet.

Etisk handel

Som stor innkjøper av varer og tjenester, har Bergen kommune et betydelig ansvar for å sikre at menneskerettigheter, folkeretten, miljøkrav og arbeidstakerrettigheter ikke brytes hos selskaper kommunen handler med, eller hos organisasjoner kommunen samarbeider med.

Bergen kommune skal unngå å handle med selskaper som bidrar til å opprettholde okkupasjon og brudd på menneskerettighetene, det være seg i Vest-Sahara, Ukraina eller

2209 Palestina. Alle aktører kommunen handler og samarbeider med må følge FNs veiledende
2210 prinsipper for næringsliv og menneskerettigheter (UNGP) og Initiativ for etisk handel (IEH).

2211 SV mener det er leverandørenes jobb å bevise hvordan de bidrar til rettferdig handel og
2212 bedre lønns- og arbeidsvilkår for produsenter og arbeidere globalt, og at det ikke bare er
2213 kommunens ansvar å avdekke feil og mangler. Vi vil innføre dette som en del av
2214 innkjøpsreglementet.

2215 Skatteparadis er et globalt problem som gjør det mulig for superrike og store selskaper å
2216 gjemme unna store penger som det egentlig skulle blitt betalt skatt av. Å bekjempe
2217 skatteparadis er derfor et spørsmål om internasjonal solidaritet. Bergen kommune skal trekke
2218 kommunale fond og finansielle investeringer ut av selskaper i skatteparadis og innføre tiltak
2219 mot skatteparadis i anbuds- og innkjøpsregelverket.

2220 På den måten vil Bergen kommune aktivt bruke sin påvirkningskraft til at andre virksomheter
2221 tar ansvar for å innføre retningslinjer og rutiner som sikrer respekt for menneskerettighetene i
2222 tråd med prinsippene i den nye åpenhetsloven.

2223 **SV vil:**

- 2224 • erklære Bergen som skatteparadisfri sone.
- 2225 • at Bergen skal erklære seg som en apartheidfri sone, som innebærer at kommunen
2226 ikke skal kjøpe varer eller tjenester som er produsert i områder som står under militær
2227 okkupasjon, ha investeringer som bidrar til brudd på folkeretten, eller samarbeide med
2228 organisasjoner eller aktører som bidrar til folkerettsbrudd.
- 2229 • endre innkjøpsreglementet slik at de kommunen handler med må si hvordan de bidrar
2230 til rettferdig handel, ivaretagelse av menneskerettigheter og bedre lønns- og
2231 arbeidsforhold for sine produsenter og arbeidstakere lokalt, nasjonalt og globalt.
- 2232 • at kommunen setter i gang et arbeid for å danne seg oversikt over om kommunen
2233 kjøper produkter eller tjenester fra leverandører eller underleverandører som
2234 samarbeider med selskaper som opererer på okkupert jord eller i strid med
2235 menneskerettighetene, med hensikt å avslutte disse avtalene, og at aktuelle
2236 leverandører og underleverandører til kommunen aktivt må redegjøre for at de
2237 tilfredsstiller kravene for etisk handel.
- 2238 • at kommunens finansielle investeringer og fondsplasseringer ikke bidrar til brudd på
2239 folkeretten, våpenproduksjon eller være investert i skatteparadis.

2240

2241 **Mennesker på flukt**

2242 Å leve et fritt liv i trygghet er en menneskerett. Når friheten blir utfordret, og man blir drevet på
2243 flukt, skal man føle seg velkommen og bli godt tatt imot i Bergen. Kommunen må sørge for
2244 egnede boliger, nødvendig helsehjelp og mulighet til utdanning og arbeid for flyktninger.

2245 **SV vil:**

- 2246 • at Bergen kommune skal ta imot flere flyktninger, og minst det tallet flyktninger staten
2247 anmoder om.
- 2248 • at kommunen til enhver tid må være beredt til å kunne ta imot ofre for humanitære
2249 kriser på kort varsel.
- 2250 • at Bergen skal bosette et økt antall flyktninger i sårbare grupper som for eksempel
2251 flyktninger med funksjonsnedsettelse eller utviklingshemninger, LHBTIQ+ og
2252 religiøse konvertitter.
- 2253 • at kommunen går i dialog med ansvarlige myndigheter slik at flyktningeplasser som
2254 ikke blir brukt fra forrige år kan overføres til året etter.
- 2255 • at barnevernet også vurderer enslige flyktninger til og med året de fyller 19 år.
- 2256 • at kommunen prioriterer enslige mindreårige ved en eventuell økning i bosetting av
2257 antall flyktninger.
- 2258 • at Bergen kommune drastisk forbedrer forholdene til flyktninger som venter på
2259 bosetting.
- 2260 • at kommunen skal sikre gratis og kyndig helsehjelp for papirløse migranter og
2261 flyktninger i Bergen.
- 2262 • styrke Bergen kommunes deltakelse i Fribyordningen (asylbyordningen) for forfulgte
2263 forfattere.

2264

2265 **KI - Digital suverenitet**

- 2266 Kunstig intelligens vokser svært raskt og påvirker hele samfunnet. De store
2267 teknologiselskapene styrer utviklingen, uten demokratisk kontroll og nok regulering fra
2268 myndighetene. Det er svært alvorlig når KI-verktøy brukes til å skape falskt innhold, spre
2269 desinformasjon, bryter med personvernet eller brukes til cyberangrep. Kunstig intelligens
2270 utfordrer i tillegg folks evne til å forstå hva som er virkeligheten.
- 2271 Høyresiden bruker KI som en mulig løsning for effektivisering, og vi ser at teknologien legger
2272 press på flere yrkesgrupper. For å maksimere profitt søker mange bedrifter å erstatte
2273 mennesker med programvare.
- 2274 Digital sikkerhet skal være en prioritet i Bergen kommune. Derfor skal man forbedre
2275 tjenestene til innbyggerne og forenkle hverdagen for de ansatte gjennom kunnskapsbasert
2276 utvikling. Kommunen skal behandle opplysninger på en sikker og lovlig måte som skaper tillit
2277 blant innbyggere. Derfor skal kommunen eie, ha oversikt over og kontroll på egne data, sikre
2278 innbyggernes personvern og demokratiske rettigheter, både når kommunen selv er utvikler,
2279 og når kommunen bruker eksterne leverandører.
- 2280 For å styrke demokratiet og sikre godt personvern skal kommunen utvikle en strategisk
2281 personvernpolitikk. Digital utvikling skjer i samarbeid med innbyggere, næringsliv, frivillig
2282 sektor og andre offentlige aktører. I de tilfeller kommunen er i markedet for digitale tjenester,

2283 skal det stilles krav til trygg og sikker behandling av kommunens og innbyggernes
2284 informasjon.

2285 **SV vil:**

- 2286 • at den digitale utviklingen skal drives i regi av kommunen. Bergen kommune skal
2287 fortsette arbeidet med å redusere bruken av eksterne IT-konsulenter.
- 2288 • utarbeide en strategisk personvernpolitikk for hele kommunen.
- 2289 • basere bruk av ny digital teknologi på kunnskap. For å lykkes i den digitale utviklingen
2290 må kommunen drive med strategisk kompetanseutvikling.
- 2291 • arbeide for å øke den digitale kompetansen hos innbyggerne for å motvirke digitalt
2292 utenforskap, for eksempel gjennom tilbud på bibliotek, seniorsentre og
2293 frivillighetssentre.
- 2294 • at kommunen skal være tilgjengelig for å hjelpe innbyggere med ulik digital
2295 kompetanse.
- 2296 • at digitale tjenester kommunen tilbyr skal være likeverdige og universelt utformet.
- 2297 • kartlegge behovet for å etablere et prøveprosjekt med datahjemmehjelp i
2298 omsorgstjenesten.

2299 Bydelene

2300 SV vil skape gode nabolag i hele byen og i alle bydelene i Bergen. Her kan du lese om noen
2301 av de viktigste tiltakene vi ønsker å gjennomføre i ulike byområder i Bergen.

2302 Arna

- 2303 • Sørge for et bemannet bibliotek i Ytre Arna.
- 2304 • Fortsatt kommunal drift av Arna helseheim.
- 2305 • Bygge et aktivitetshus/FYSAK i Arna bydel.
- 2306 • Etablere en sammenhengende turvei for gående og syklende mellom Arna og Vaksdal
2307 langs den gamle jernbanetraseen.
- 2308 • Beholde grøntareal på kommunalt areal i Arnavågen. Skateparken ved Øyrane og
2309 gang- og sykkelvei ut vågen beholdes og utvikles som friområde.
- 2310 • Høy prioritering for områderegulering av Storaneset.
- 2311 • Bygge gang- og sykkelvei fra Indre Arna til Storaneset/ Garnes.
- 2312 • Ingen flere tillatelser eller utvidelser av oppdrettsanlegg i Sørfjorden.
- 2313 • Sikre drift av Kulturhuset Arna prestegård.
- 2314 • Få på plass et kulturtilbud for personer med utviklingshemming i Arna.

2315

2316 Bergenhus

- 2317 • Etablere et kommunalt finansiert, brukerstyrt, døgnåpent MO-senter med brukerrom i
2318 Bergen sentrum.
- 2319 • Sette en samlet grense for hvor mange boliger som kan korttidsutleies i et nabolag, og
2320 sette en maksgrense på antall døgn.
- 2321 • Bekjempe hyblifiseringen i sentrum, og slå ned på useriøse aktører på leiemarkedet.
- 2322 • Gjøre Nygårdshøyden bilfritt og senke fartsgrensen til 30 km/t i resten av sentrum, og
2323 på sikt gjøre hele sentrum bilfritt.
- 2324 • At all gateparkering i sentrum enten skal omgjøres til HC-parkering eller
2325 delebilparkering, eller avvikles.
- 2326 • Etablere ny barnehage, ungdomsskole, fritidsklubb, bydelshus og studentboliger på
2327 Dokken.
- 2328 • Bygge minst en ny ungdomsskole i sentrum denne perioden.

- 2329 • Få på plass en sammenhengende sykkelvei gjennom sentrum og Sandviken.
- 2330 • Gå inn for en gradvis avvikling av cruisevirksomheten i Bergen så lenge den ikke er
- 2331 utslippsfri.
- 2332 • Si nei til videre utbygging på Fløyen.

2333

2334 **Fana og Ytrebygda**

- 2335 • Opprette flere fritidsklubber for å gi flere unge en meningsfylt fritid og forebygge
- 2336 rusbruk og kriminalitet.
- 2337 • Styrke oppsøkende virksomheter som Utekontakten.
- 2338 • Legge til rette for at miljøgaten gjennom Nesttun sentrum blir enda mer levende enn i
- 2339 dag, uten at dette går på bekostning av alles rett til fri ferdsel.
- 2340 • Si nei til at store eiendomsselskaper skal styre byutviklingen.
- 2341 • Gjenreise kommunal boligbygging ved å bygge rimelige utleieboliger langs bybanen.
- 2342 • Sørge for at utbygging av nye boligområder aldri kommer uten gode offentlige tilbud
- 2343 som kollektivtransport og fritidstilbud.
- 2344 • Utvide åpningstidene på Fana bibliotek.
- 2345 • Si nei til utvidelse av Bergen lufthavn Flesland.
- 2346 • Være en tydelig stemme for allemannsretten i strandsonen.
- 2347 • Beskytte Hordnesskogen mot nedbygging.

2348

2349 **Fyllingsdalen**

- 2350 • Bygge nytt kulturhus i Fyllingsdalen.
- 2351 • Fortsette å verne skog og populære turstier.
- 2352 • Tilbakeføre asfalterte områder til våtmark.
- 2353 • Beskytte Kanadaskogen.
- 2354 • Sikre og styrke allmenn adgang til bl.a. Nordåsvannet, som per dags dato er omringet
- 2355 av private områder som stenger for publikum.
- 2356 • Ikke tillate høybygg sentralt i Fyllingsdalen.
- 2357 • Bygge et sammenhengende sykkelnettverk i Fyllingsdalen.

- 2358 • Få bysyklene tilbake til Dalen.
- 2359 • Utvide åpningstiden til Fyllingsdalstunnelen.
- 2360 • Bygge flere studentboliger og allmennboliger i Fyllingsdalen.

2361

2362 Laksevåg og Loddefjord

- 2363 • Arbeide for bybane fra Bergen sentrum til Loddefjord via Laksevåg, som del av en
- 2364 videre utbygging til alle bydeler.
- 2365 • Etablere badestrand i Kirkebukten, videreutvikle Laksevågparken med god møblering
- 2366 og oppholdsareal for alle aldersgrupper og oppgradere Kirkebuktsparken med
- 2367 byromsmøblering og beplantning.
- 2368 • Bygge et fullverdig Fysak i Loddefjord.
- 2369 • Styrke og utvikle områdesatsingen i Loddefjord og Olsvik med nye nærmiljøtiltak.
- 2370 • Utvikle Laksevåg med flere rimelige og ikke-kommersielle boliger, som del av en
- 2371 tredje boligsektor der fellesskap går foran profitt.
- 2372 • Etablere gang- og sykkelbru mellom Laksevåg og Dokken, som kan realiseres før
- 2373 bybanebroen.
- 2374 • Gjenopprette helsestasjon på Laksevåg og etablere en ny helsestasjon for ungdom.
- 2375 • Oppgradere og utvide Laksevåghallen.
- 2376 • Styrke barnehagetilbudet i Loddefjord, og si nei til nedleggelser av barnehager.
- 2377 • Gjøre Damsgårdsfjellet, Lyreneset og Karihola mer tilgjengelige gjennom bedre stier
- 2378 der det er mulig.

2379

2380 Årstad

- 2381 • Jobbe for at det nye bydelsbiblioteket på Slettebakken blir realisert så snart som
- 2382 mulig, og at BibLab Sletten får utvidede åpningstider i mellomtiden.
- 2383 • Arbeide for å bevare og styrke Solheimsgaten som Årstads tradisjonelle
- 2384 handelssentrum, og gjøre den til en miljøgate.
- 2385 • Sørge for at kommunen har minst én hånd på rattet i utviklingen av den nye bydelen
- 2386 på Mindemyren, og ikke overlate det til private utbyggere.
- 2387 • Bygge studentboliger og opprette nye grøntområder på Mindemyren.
- 2388 • Fortsette arbeidet med å gjøre Tveitevannet renere og sunnere.

- 2389 • Øke overføringene til skoler med levekårsutfordringer, så det blir flere lærere i
- 2390 klasserommet og på SFO.
- 2391 • Støtte nabolagsinitiativer som Bærekraftig Liv Landås.
- 2392 • Bevare bassenget i Landåshallen.
- 2393 • Sørge for at idrettsbyen på Slettebakken blir et godt sted å oppholde seg for alle, med
- 2394 gode og opplyste fellesområder mellom byggene.
- 2395 • Øke støtten til idrettslag i levekårsutsatte områder.

2396

2397 Åsane

- 2398 • Ingen andre bydeler har vært rammet så hardt som Åsane av at utbyggerne har blitt
- 2399 prioritert over innbyggerne. Dette har redusert sentrale deler av Åsane til kjøpesenter
- 2400 og parkeringsplasser. Dette vil SV gjøre noe med. Bybanen er det verktøyet som
- 2401 trengs for å utvikle Åsane videre, og derfor vil SV få bygget bybanen til Åsane så raskt
- 2402 som mulig.
- 2403 • Beskytte Åstveitskogen mot nedbygging.
- 2404 • Gjenåpne Daleelven i Åsane.
- 2405 • Legge et lokk over motorveien i Åsane for å binde sammen C-feltet og Åsane senter.
- 2406 Lokket vil kunne bli et nytt byrom for Åsane, skjerme bydelen for trafikkbelastning og
- 2407 knytte bydelen tettere sammen.
- 2408 • Oppgradere og bevare Salhus skole, blant annet ved å rehabilitere Landmarks-villaen.
- 2409 • Styrke busstilbudet internt i Åsane i stedet for å bygge flere parkeringsplasser.
- 2410 • Gjenopprette Ung Arena Nord for å få tilbake et psykisk helsetilbud for ungdom i
- 2411 bydelen.
- 2412 • Få fortgang i boligbyggingen på Nyborg, med egne prosjekt for sosial boligbygging.
- 2413 • Rehabiliterer Haukedalen skole.
- 2414 • Realisere nytt svømmebasseng i bydelen.